

GEORGE GORDON BYRON

KAIN

MYSTERIUM

OBSAH

Předmluva

KAIN

Jednání I.

Jednání II.

Výjev 1.

Výjev 2.

Jednání III.

*„Had pak byl nejchytřejší ze všech
živočichův polních, kteréž byl učinil
Hospodin Bůh.“*

Gn 3,1

Předmluva

Následující scény zvou se „Mysterium“, obdobou se starým titulem přikládaným ku dramátům o podobných látkách, kterýmž říkali „Mysterie, neb Morality“. Spisovatel nikterak nedovolil sobě s látkou svou týchž svobod, které druhy byly v obyčeji, jak každý čtenář může vidět, je-li dosti zvědav, aby obrátil se k oněm velmi profánním výtvorům, necht' v anglickém, francouzském, italském neb španělském jazyce. Spisovatel snažil se podržet řeč přiměřenou povahám svým; a kde tato (což bývá jen zřídka) vzata jest skutečně z Písma, podnikl změny tak malé, i slov, jak toho rytmus jen dovolit mohl. Čtenář vzpomene si, ana kniha Genesis nestanoví, že Eva pokoušena byla od démona, nýbrž od „hada“; a to pouze, poněvadž *„had byl nejchytřejší ze všech živočichů polních“*. Jakýkoli výklad rabínové a otcové církevní místu tomu dali, já беру slova, jak jich nalézám, a odpovídám s biskupem Watsonem v podobné příležitosti, když se proti němu, jakožto dohlážiteli škol Cambridgských, dokládali církevních otců: „Vizte knihu!“ — drže Písmo vzhůru. Musí se připomenout, že má nynější látka ta ničeho nemá co činit s Novým Zákonem, k němuž zde bez anachronismu hleděti se nemůže.

Básněmi o podobných látkách jsem za novější doby se nezabýval. Co mně bylo dvacet let, nečetl jsem Miliona^[1] víc; však čítal jsem jej dříve tak často, že to činí as malý rozdíl. Gessnerovu^[2] „Smrt Abela“ jsem nečetl od svého osmého roku, v Aberdeenu. Povšechný dojem vzpomínky mé je zalíbení; však z obsahu pamatuju si jen, že choť Kainova slula Mahala, a Abelova Thirza; v následujících řádkách nazval jsem je „Ada“ a „Zilla“, jména ženská, jež v Genesi se vyskytují. Jmenovaly se tak ženy Lamechovy; Kainova i Abelova nejsou uvedeny zejména.

Laskavý čtenář mějž na mysl, že (což málokdy se uvažuje) není žádné narážky na jakýs budoucí stav v knihách Mojžíšových, ba ani v Starém Zákoně vůbec. O důvodech tohoto

znameního opomenutí necht' zprávu dá Warburtonovo^[3] „Vyslanstvo Boží“; necht' dostatečna je čili nic, přece posud není lepší žádné. Předpokládal jsem tedy, že to Kainu něco nového, aniž bych byl, jak doufám, Svatého Písma překrucoval.

Co se týče mluvy Luciferovy, bylo mi zatěžko, aby on hovořil jako kněz o týchž věcech; než činil jsem, co jsem mohl, abych udržel ho v mezích duchové zdvořilosti.

Upírá-li, že Evu pokoušel v podobě hada, jest to jen z té příčiny, že kniha Genesis ani zdáli na cos podobného nenaráží, nýbrž pouze na Hada v jeho hadí chytrosti.^[4]

Dlužen jsem ještě podotknout, že Alfieri^[5] má „tramelogedii“, nazvanou „Abel“. Já jsem jí nikdy nečetl, aniž jakékoli jiné pohrobní dílo spisovatele toho, vyjmouc jeho život. —

V Ravenně, 20. září 1821, Lord Byron

KAIN

Jednání I.

Místo: Kraj mimo ráj

Čas: Východ slunce

(Adam, Eva, Kain, Abel, Ada, Zilla, přinášejíce obět')

Adam

Ó Bože, Věčný! Neskonalý! Moudrý!
Jenž z temna hlubin slovem jediným
jsi stvořil světlo nad vodami — Sláva!
Jehovah, v světla návratu — Ti Sláva!

Eva

Jenž dnu jsi jméno dal a oddělil
noc od jitra, až dotud nerůzněné —
jenž vlnu od vlny jsi rozloučil
a část svých děl zval oblohou — Ti Sláva!

Abel

Jenž vyvolal jsi živly — vodu, zem
a vzduch a oheň, a s tím dnem i nocí
a světy, co jim svítí nebo stíní,
jsi stvořil bytosti, by měly slast z nich
a milovaly je i Tebe — Sláva!

Ada

Ó Bože věčný! Všeho původe!
Jenž dobré, krásné bytosti ty stvořils,
by milovány byly nade vše,

jen Tebe vyjmouc, dej mi milovat,
je milovat i Tebe — Sláva, Sláva!

Zilla

Jenž v lásce, v tvoření a žehnání
přec dopustils, by Had se vloudil tam
a otce mého z ráje vyhostil —
chraň dalšího nás zlého — Sláva, Sláva!

Adam

Můj prvorozený, proč mlčíš ty?

Kain

A k čemu měl bych mluvit?

Adam

K modlení!

Kain

Zda nemodlili jste se vy?

Adam

Ba vpravdě,
co nejvroucněj.

Kain

A nahlas — slyšel jsem.

Adam

A tak i Bůh, jak důvěřuju.

Abel

Amen. —

Adam

Však ty, můj nejstarší, ty mlčíš ještě.

Kain

Takť líp jest.

Adam

Proč?

Kain

Nemám zač prositi.

Adam

Ni děkovati?

Kain

Ne.

Adam

Což nežiješ?

Kain

Nemusím umřít?

Eva

Běda! Stromu plod,

jenž nám byl zakázán, počíná padat.

Adam

A zas jej sbírat musíme! Ó Bože,
proč vsadil jsi strom vědění?

Kain

A proč

jste netrhali ze stromu života?
Pak byste mohli vzdorovat Mu.

Adam

Synu,

ó, nerouhej se — toť jsou slova hada!

Kain

Proč ne? Had mluvil *pravdu*: *Byltě* to strom vědění, i *byl* strom života.
I vědění i život dobro jest,
a jak se může obé státi zlem?

Eva

Ó synu! Mluvíš, jak jsem mluvívala
já před tvým narozením, v hříchu jsouc —
ó, neobnovuj v svojí bídu mou.
Já litovala. Nechtěj, abych zřela,
jak dítě mé v ty léčky upadá,
co i tam v ráji rodiče mu sklály.
Tím spokoj se, co jest. I bychomť my tak
bývali, ty bys ted' spokojen byl! —

Adam

Své modlitby jsme skonali; necht' každý
k své práci přistoupí, ne obtížné,
ač potřebné. Zem mláda jest a ráda
nám dává plod svůj s malým namáháním.

Eva

Viz, Kaine, otec tvůj jak vesel jest
a odevzdán. Bud' jako on!

(Odejdou Adam i Eva)

Zilla

Ty nechceš,
můj bratře?

Abel

Proč bys nosil na čele
tu chmůř, jež neprospěje, leda vznítí
hněv Věčného?

Ada

I na mne nevrázíš,
můj Kaine milený?

Kain

Ne, Ado! Ne.
Rád byl bych samotén — jen krátký čas.
Mám, bratře, v srdci chorobu, však přejde.
Jdi napřed, Ábele — já za tebou.
Vy také, sestry, nemeškejte vzadu,
neb útlý cit váš drsna nesnese.
Jdu za vámi.

Ada

Když ne, já vrátím se
tě hledat.

Abel

Boží mír buď s tebou, bratře. —

(Odejdou Ada i Abel)

Kain

A to jest život! — Lopota! — A proč
se já mám lopotit? Že otec můj
si nemoh' místa v ráji udržet?
Co já v tom konal? — Já byl nenarozen.
Já nechtěl narodit se, nemiluju
ten stav, v něž narozením vpraven jsem.
Proč hadu on a ženě poddal se?
Neb poddav se, proč trpí? *Co je na tom,*
že poddal se? Strom rost', proč jemu ne?
Když ne, proč *klást* ho stromu blíž, jenž v sadě
byl nejkrásnějším? — Ku otázkám všem
jen jedinou vždy mají odpověď:
„Toť Jeho vůle, — a On dobrý jest.“
Jak vím to? Poněvadž je všemocný,
jde z toho, že je také všedobry?
Já soudím z plodů jen, a ty jsou hořké —
jež musím sklízet za chybu ne svou. —
Kdo tu? — Zjev jakosti to duchové,
leč truchlejšího, vážnějšího vzhledu
než andělé, jimž podoben. Proč chvím se?
Proč bych se víc ho bál než duchův jiných,
an každý den je plamennými meči
zřím mávat kolem bran, jež obcházím
sám v soumraku, bych uchyť zákmit jen
z těch sadův, jež jsou pravý odkaz můj,
než noc se skloní v zakázaný tyn
a v stromy nesmrtné, jež převyšují
ty hradby od cherubů hájené?

Když nelekám se ohněm zbrojených
těch andělův, proč bych měl zarazit
se před ním, jenž se blíží teď. Leč on
se mnohem mocnějším zdá nežli oni,
ni méně krásným, přec ne krásným tak,
jak býval as a může býti. Žal
se zdá půl jeho nesmrtelnosti.
Jest tomu tak? A může truchlit kdos
než bytnost člověka? — On přichází
sem...

(Vstoupí Lucifer)

Lucifer

Smrtelníče!

Kain

Duchu, kdo jsi?

Lucifer

Duchův

pán.

Kain

Jsa to, můžeš opustit je, s prachem

bys obcoval?

Lucifer

Známí prachu myšlenky,

a cítím zaň, a s vámi.

Kain

Jak, ty znáš
mé myšlenky?

Lucifer

Tot' myšlenky jsou všech
co myšlenek jsou hodni — nesmrtelná
to vaše část', jež ve vás mluví.

Kain

Jak?
Že nesmrtelná? To nám nezjevno.
Strom života nám zpozdilostí otce
byl zadržén, a na strom vědění
spěch matky vztáh' svou ruku příliš záhy, —
a všecken plod je smrt.

Lucifer

Jste oklamáni:
žít budeš!

Kain

Žiju, však jen abych umřel —
a nezřím nic, proč smrti nenávidět,
leč vrozený pud, hnusnou, nepřemožnou
jen tíhu k životu, již odmítám
— jak sebou povrhám — však ztlumit neznám.
Tak žiju. Kéž bych nebyl nikdy žil!

Lucifer

Ba žiješ, a žít musíš na věky;
zem, jež jest povrchním tvým obalem,
ji neměj za jsoucnost — ta ustoupí, a méně nebudeš než teď!

Kain

Ne míň!!

A proč ne víc?

Lucifer

Můž' být, že budeš tím

co my.

Kain

A vy?

Lucifer

Jsme na věky.

Kain

Jste šťastni?

Lucifer

My mocni jsme.

Kain

Jste šťastni?

Lucifer

Ne! Jsi ty?

Kain

Jakž moh' bych — viz mne!

Lucifer

Prachu ubohý,

ty předstíráš, žes bídný? — Ty!

Kain

Já jsem,

a ty, s svou celou mocí, co jsi ty?

Lucifer

Já chtíval oním být, jenž stvořil tebe,
a nebyl bych tě stvořil tak, jak jsi.

Kain

Ba skoro máš vzhled Boha, a —

Lucifer

jím nejsem.

A s tím se minuv, nechci ničím být
leč tím, co jsem. On zvítězil, necht' vládne!

Kain

Kdo?

Lucifer

Tvůrce otce tvého, země té,

Kain

nebes a všeho v nich — tak zpívat slýchal
já Jeho anděly, tak otec říká.

Lucifer

Ti říkají — co pět a říkat musí,
sic za trest stát se tím, co já — a ty
jsme mezi duchy, lidmi.

Kain

A co jest to?

Lucifer

Duch, jenž si troufá užít věčnosti své,
duch, jenž si troufá ve tvář všemocného
zřít tyrana, a říci mu, že jeho
zlo není dobrem. Jestliže nás *stvořil* —
jak dí On — já však nevím, nevěřím —
než, *jestliže* On stvořil, nemůže
nás odetvořit: My jsme nesmrtelní —
ba dal nám věčnost, by jen trápit moh'!
Bud' si — On velik, však v své velikosti
on není šťastnější než my v svém boji.
Zla nezpůsobila by dobrota:
A co on proved' jiného? — Však necht'
si sedí na svém valném, pustém stolci
a tvoří světy, aby věčnost činil
míň obtížnou své hrozné jsoucnosti
a s nikým nesdílené samotě!
Necht' hromadí kruh na kruh — On je sám,
on neskončený, nerozlučný tyran!
Byť sebe zdrtit moh', dar nejlepší,
by byl to, jež kdy dal: však, necht' si vládne
a rozmnožuje sebe; v bédnosti.
My duchové a lidé aspoň *spolu*,
ba, spolu trpíce, své bolesti,
ač nesčetné, spíš nésti dovedem

tou útrpností neobmezenou
všech se všemi! Však On — tak bídny jsa
v své výši, beze klidu v bídě své
vždy musí tvořiti a přetvářeti.

Kain

Ty mluvíš o věcech, jež dávno už
mi u viděních mozkem proudily.
Já nemoh' nikdy to, co vídal jsem,
s tím srovnat, co jsem slýchal. Máť i otec
mi vypravují o hadech a stromech;
zřím brány toho, čemu dí svůj ráj,
vždy od ohenných duchův hájené,
jež zamykají je, i mne; a čiju
tíž lopoty a stálé hloubavosti,
zřím kolem svět, v němž já se ničím zdám,
a v sobě myšlenky, jak kdyby mohly
vlást veškerenstvem; však jen já jsem myslil,
strast' ta jen byla mou. Můj otec skrocent',
má matka zapomněla na mysl,
jíž práhla po vědění, s nebezpečím
i věčné kletby; bratr můj je pastvec,
hoch, kladoucí svých prvotiny stád
co oběť Jemu, jenž té zemi kázal,
by bez potu nic neposkytla nám.
Má sestra Zilla zpívá časněji
než ranní ptáče — a má Ada, choť má,
ni ona, milována, nepochopí
té mysli, jež mě přemáhá; já dotud
se s nikým nesetkal, by cítil se mnou.
Necht'! Já bych raděj s duchy obcoval.

Lucifer

Ba kdybys v taký kruh svou vlastní duší
se nehodil, nestál bych před tebou,
jak stojím nyní; had by dostačil,
by okouzlit vás jako dřív.

Kain

Ah! Tys

mou matku pokoušel?

Lucifer

Já nikoho,

leč pravdou, pokouším; — což nebyl to
strom vědění, a nebyl plodů pln
strom života? Což kázal jsem, by z něho
nic neutrhla? Vsadil já jsem snad
cos zapovězeného kolem nevinných
a zvědavých svou vlastní nevinností?

Já? Já bych vás byl bohy učinil —

On sám, jenž vyhnal vás, vás vyhnal proto, „by nevzali též plodů života
a nestali se bohy jako my.“

Jsou jeho slova to?

Kain

Jsou, jak jsem zaslech‘

je od těch, co je v bouři slyšeli.

Lucifer

Kdo tedy byl ten démon? On, jenž nechtěl
vás nechat žít — či ten, kdo byl by vám
dal věčně živu být, tož v rozkoši
a moci vědění?

Kain

Kéž obou plodů

by byli utrhlí — neb žádného!

Lucifer

Už jeden váš — i druhý, ještě může.

Kain

A kterak to?

Lucifer

Když svoji budete,

svým odporem. Nic ducha neskloní,
když chce být sebou sám, stát o sobě
všech věcí kolem střed — onť jest, by vlád'.

Kain

Však pokoušel jsi rodiče mé?

Lucifer

Já?

Ty ubohý — nač já je pokoušet,
a jak?

Kain

Ten had byl duch prý.

Lucifer

Kdo to praví?

Tot' není psáno tak tam u výši,
tak nesmí klamat pyšný Velikán,
ač valný lidí strach a marnivost'
jich malicherná svádí na duchy

svou vlastní mrzkou chybu. Had *byl* had,
nic víc; — nic míň než ti, co pokoušel,
jsa prach jen v jádru svém — *víc* rozumem,
an přelstil je a znal to vědění
tak osudné jich slastem uzounkým.

Mníš, že bych na se vzal tvar smrtelný?

Kain

Však had měl démona.

Lucifer

On *zbudil* jen

jej v nich, k nimž mluvil hadí řečí svou.
Já pravím ti, že had ten nebyl víc
než pouhý had. Ptej se těch cherubů,
co střejou svůdný strom! Až tisíc věkův
se nad popelem vaším dokoná,
pak necht' kės příští pokolení vpraví
svou první chybu v báj, a mně dá tvar,
jímž povrhám jak vším, co Jeho ctí,
jenž bytostí jen k tomu natvořil,
by klaněly se hrdé Věčnosti.
Však my, co pravdu známe, mluvmе ji!
Tví rodiče jen naslouchali červu —
a padli. Nač by měl je zkoušet duch?
Co lákavého v úzkých mezích ráje,
by duchové, již prostor pronikají — —
však o věcech ti mluvím, kterých neznáš
s svým celým stromem vědění.

Kain

Však mluvit

nic o vědění nemůžeš, co já
bych zvědát nechtěl, po čem nepráh ' bych.
a smyslu neměl vědět to.

Lucifer

I srdce,
to zírat?

Kain

Zkus!

Lucifer

Jsi odhodlán zřít smrt'?

Kain

Té posud ještě nikdo neviděl.

Lucifer

Však každý musí podstoupit.

Kain

Můj otec

dí, že' cos děsného, a matka má
kdy slyší o ní, pláče; Abel k nebi
svůj zvedá zrak, a Zilla klopí k zemi
a vzdychne modlitbu, a Ada na mne
jen vzhledá nemluvic.

Lucifer

A ty?

Kain

V mých prsou

se nevýslovné myšlenky trou v žár,

kdy slyším o té všemohoucí Smrti,

jež, jak se zdá, jest nevyhnutelna.

Zda mohu zápolit s ní? Mladík se lvem

jsem zápolil, až on řva prch' mi z pěstí.

Lucifer

Smrt' nemá tvaru, ale zhltní vše,

co pozemského původu má tvar.

Kain

Já soudil, žetě bytost'. Moh' by kdo

tak hubit bytosti leč bytost'?

Lucifer

Taž

se toho *zhoubce*.

Kain

Koho?

Lucifer

Tvůrce — jmenuj

ho jakkoli: on tvoří jen, by hubil.

Kain

To nevěděl, však tušil já, an slýchal

jsem o smrti. Ač nevím, co jest ona,

mně strašnou zdá se být. Já vyhlédal
v tu pustou, černou noc, jí hledaje;
a když jsem spatřil stíny obrovské
tam v temnu rajských hradeb, protkvělé
v dál zářivými meči andělův:
já na domnělý příchod její číhal.
Neb s bázní stoupala v mém srdci touha,
znát, co nás děsí — — však nic nepřišlo.
Pak od rodného ztraceného ráje
jsem odvrátil zrak umdlený a zved’
jej k světům nad námi, tam v blankytu,
jež jsou tak krásná — umrou ona též?

Lucifer

Snad — přežijí však tebe i tvůj rod.

Kain

Jsem rád — je nechtěl bych zřít umírat,
tak líbezná jsou. — Co je smrt? Já chvím se
a cítím, že cos hrozného — však co,
to nechápu. Jest usouzena nám
i hříšníkům i nehříšným co zlo,
a jaké zlo?

Lucifer

V prach rozplynout!

Kain

A budu

já vědět o tom?

Lucifer

Ježto neznám smrti,

říc' nemohu.

Kain

Kdybych byl klidnou zemí,
toť nebylo by zlo — kéž bych byl nikdy
nic nebýval než prach!

Lucifer

Toť mrzké přání —
míň než tvůj otec — ont' chtěl věděti.

Kain

Ne žiti však — neb proč byl netrhal
on se života stromu?

Lucifer

Bráněno
mu v tom.

Kain

Ó, smrtný omyl! neutrhout,
dřív *ten* plod — však než utrh' vědění,
byl smrti nevědom — žel! Sotva já
teď o ní vím, a přec se bojím jí,
se bojím, nevím čeho.

Lucifer

Ajhle, já,

jenž vše znám, nebojím se ničeho.
Hleď, co jest pravé vědění!

Kain

Zda mne

i všemu naučíš?

Lucifer

Ba, za jedinou

jen podmínkou.

Kain

Zjev ji.

Lucifer

Bys klek‘

a ctil mne — — Pána svého.

Kain

Nejsi ten,

jejž ctí můj otec?

Lucifer

Nejsem.

Kain

Jeho roveň?

Lucifer

Ne! S ním mně není společného nic,
ni nechci mít. Chtěl bych být něco pod
neb nad ním, ale nikdy účastníkem
neb sluhou jeho moci. Bydlím zvlášť,
než, velik jsem, a mnoho jich, co ctí mne
a víc jich bude. Ty buď jeden z prvních!

Kain

Já Bohu otce svého posud nikdy
se neklaněl, ač Abel často prosí,
bych připojil se k němu v oběti —
proč klaněl bych se tobě?

Lucifer

Neklaněls
se jemu nikdy?

Kain

Což jsem neřek‘ to?
Je třeba říkat to, a nepoučí
tě o tom mocné tvoje vědění?

Lucifer

Kdo neklaní se Jemu, mně se klaní.

Kain

Já nikomu.

Lucifer

Nicméně můj jsi ctitel,
neb nectě Jeho, činíš se jím sám.

Kain

Co jest to?

Lucifer

Poznáš zde — i potom!

Kain

Dej mi

jen poznat tajemství mé bytosti!

Lucifer

Pojď, kam tě povedu.

Kain

Musím jít orat —

neb slíbil jsem —

Lucifer

Co?

Kain

Vybrat prvotiny.

Lucifer

Proč?

Kain

S Abelem je klásti na oltář.

Lucifer

Což neřek' jsi, žes nikdy neklaněl
se Jemu, jenž tě stvořil?

Kain

Ano — řek'

však prosbou Abel na mne doléhal —
víc *jeho* oběť jest než mou — a Ada —

Lucifer

Proč vázneš?

Kain

Jestit' ona sestra má,

v týž den a z téhož lůna narozená —
a slzic vynutila mně ten slib.

Než vidět plakat ji, — tu raděj snášel
bych vše, i — něco ctil.

Lucifer

Nuž, za mnou!

Kain

Půjdu. —

(Vstoupí Ada)

Ada

Jdu pro tě, bratře můj — tot' naše doba
jest odpočinku, radosti — a my
jí máme méně bez tebe. Dnes ráno
jsi nepracoval — já však za tebe.

Hle, plody zralé jsou a vrou jak světlo,
jímž zrají. Pojd' už, pojd'!

Kain

Zda nevidíš?

Ada

Zřím anděla — my viděli jich mnoho.
Chce sdílet s námi odpočinek náš?
On vítej nám.

Kain

Však není podoben
těm andělům, jež vídávali jsme.

Ada

Jsou ještě jiní? Však on vítej nám
jak ostatní. Ti byli hosté naši.
On bude také?

Kain

Budeš?

Lucifer

Žádám na tobě
být *mým*.

Kain

Já musím s ním.

Ada

Nás opustit?

Kain

Ba.

Ada

Také mne?

Kain

Ó, Ado milená!

Ada

Nech jít mne s tebou.

Lucifer

Ona nesmí, ne!

Ada

Kdo jsi, že mezi dvě se srdcí vtíráš?

Kain

Kýs bůh.

Ada

Jak víš to?

Kain

Mluví jako bůh.

Ada

Tak mluvil had a lhal.

Lucifer

Se mýlíš, Ado!

Což nebyl strom ten stromem vědění?

Ada

Byl — pro věčný náš trud.

Lucifer

Ba i ten trud

byl věděním — tož nelhal. A když klamal,
tož *pravdou* vás, a pravda nemůž' být
v své podstatě než dobrou.

Ada

Však co víme

z ní, nahromadilo nám zla a strastí:

hle, ztrátu ráje, strach a lopotu,
co bylo, z toho věčné výčitky,
a naděj v to, co nikdy nebude
S tím duchem nechod', Kaine,— snášej, s čím
jsme narodili se, — a miluj mne —
já miluji tě!

Lucifer

Víc než matku svou

a otce svého?

Ada

Ano. Je to hřích?

Lucifer

Ne, ještě ne — až jednou v dětech vašich.

Ada

Jak? Nesmí dcera moje milovat
snad bratra svého?

Lucifer

Ne jak Kaina ty.

Ada

O Bože! Nesmějí se milovat
a z lásky plodit milé bytosti?
Což nesáli své mléko z prsou těch?
A nenarodil on se, otec jich
v touž hodinu a z téhož lůna se mnou?
A nemilujem se? A množíce
svou bytnost', nemnožíme bytosti,
jež budou milovat se jak my je?

A jakž, můj Kaine, tebe miluji,
s tím duchem neodcházej, není' z našich!

Lucifer

Hřích, o němž mluvím, není dílem mým,
a nemůž' ve vás hříchem být, — čímkoli
se bude zdáti v těch, co přijdou po vás.

Ada

Co *jest* hřích, jenž sám *sebou* není hříchem?
Můž' okolnost snad činit hřích neb ctnost'?
A jestli tomu tak, tu otroky
jsme toho —

Lucifer

Vyšší vás jsou otroci,
a nad ně vyšší též by byli to,
kdy radš by nevolili samostatnost',

ač plnou muk, než hladkou úlisností
a žalmy, zpěv a prosby sobecké
tam k Všemocnému, že jest všemocný,
ne z lásky, ale z bázně, ješitnosti.

Ada

Vždyť všemohoucnost' musí na cele
být dobrotou.

Lucifer

Zda v ráji byla jí?

Ada

Mne nepokoušej, škůdce, krásou svou!
Tys krásnější, než had byl, a tak lstivý.

Lucifer

Tak pravdivý! Ptej se své matky Evy,
zda nemá vědomosti dobrého
i zlého.

Ada

Matko má! Tys utrhla
plod dětem svým než sobě osudnější.
Tys aspoň mladost v ráji trávila,
kdež v nevinnosti s anděly jste hráli.
Však my, tvé děti, ráje neznalí,
jsme obklopeni démony, již tváří
se slovem Božím, a nás pokoušejí

tím vlastním naším nespokojeným
a všezvědavým myšlením, jak tobě
had strojil osidla v tvé nejbujnější
a bezstarostné, plné, blahé slasti.
Já duchu tomu neznám odvětit,
a nemohu ho v ošklivosti mít,
ba hledím na něj s lahodivou bázní,
a přece neutíkám — v oku jeho
se kryje kouzlo, jež můj bludný zrak
naň poutá přemocně, mé srdce tluče —
on děsí mne a přec mne táhne blíž,
— a blíž a blíže — Kaine, chraň mne ho!

Kain

Co děsí Adu mou? Ont' není zlý duch.

Ada

On není Bůh, ni z Božích — viděla
jsem cheruby i serafy, a těm
on není podoben.

Kain

Jest duchův vyšších,
jsou archandělé.

Lucifer

A jsou ještě vyšší.

Ada

Snad — však ne blažení.

Lucifer

Ta blaženost-li

se v otroctví zakládá — nikoli.

Ada

Já slyšela, že seraf *miluje*
a cherub nejvíc *ví* — a tedy ten
by musil cherub být, an nemiluje.

Lucifer

A vyšší vědomost-li lásku dusí,
co musí být On, jehož poznávše
tak nemůžete milovat? Když cherub,
jenž více poznal, méně miluje,
jest láska serafa jen nevědomost'.
Že obé srovnat nedá se, toť čin
a trest tvých ploditelův ukazuje.
Vol mezi věděním a milováním,
zde není volby jiné — otec váš
už volil — jeho bohoslužba jest
jen strach a bázeň.

Ada

Kaine, lásku zvol!

Kain

Má Ado — pro tebe já nevolím, —
tať láska se mnou narozena jest —
však jiného já nemiluju nic.

Ada

Své rodiče?

Kain

Milovali nás oni,

kdy brali plod, jenž vyhnal z ráje nás?

Ada

My tenkrát nebyli jsme narozeni,
a kdyby — nemáme jich milovat
a dětí svých?

Kain

Ó malý Enoch můj,
a jeho žvatlající sestra! Kdybych
jen moh' je tušit šťastnými, pak rád
bych zpola zapomněl — však nemůže
ni do trojtisícího kolena
se zapomenout — nikdy nebudou
památky muže lidé milovat,
jenž rozsil símě zla a člověčenstva
a v touž hodinu. Strom vědění a hříchu
si obrali a nespokojeni
s tou vlastní bēdou, zplodili *mne, tebe*,
těch několik, co jsou, a nesčetné
a nečítané roje milionův
co teprv budou, aby zdědili
muk po věky jim nahromaděných!
A já být otcem takých bytostí!
Tvá krása, láska tvá — slasť, láska moje,
ten chvatný okamžik a tichá chvíle,
vše, co v svých dětech, v sobě milujeme,
jen vede je i nás skrz mnoho let
zla, útrap — nebo málo let, však přece
jen bídy, mžikem blaha přervané
k *smrti* — té neznané! Ba zdá se mi,
strom vědění svých slibů nesplnil:
Když hřešili, by aspoň měli znát,

co znáti lze — i smrti tajemství.

Co znají oni? — Jen, že bídní jsou!

Co potřebujem ještě hadův, stromův, by zjevili nám to?

Ada

Já nejsem bídná,

a kdybys ty byl šťasten, Kaine můj —

Kain

Bud' tedy šťastnou samojediná,

já nechci nic mít s blahem takovým,

jež mne a rod můj snižuje.

Ada

Já sama

bych nemohla a *nechtěla* být šťastnou;

však se svými bych byla na vzdor smrti

jíž, neznajíc, se nebojím, ač zdá se

stín děsivý, jakž o ní zaslechla jsem.

Lucifer

Že nemůžeš být sama šťastna, pravíš?

Ada

Můj Bože! Kdo by moh' být sám — a šťasten,

neb dobrý? Samota mně zdá se hříchem,

leč myslím-li, jak brzo bratra spatřím

a bratra jeho, dívky, rodiče své.

Lucifer

Však Bůh tvůj sám jest, a je šťasten On?

Jest samotn — i dobrý?

Ada

Není sám.

Má anděly a lidi, které oblažuje,
je šťasten, rozsévaje radosti —
co můž slast' být, než slasti působit?

Lucifer

Zeptej se otce z ráje vyhnaného
či nejstaršího syna — srdce svého,
toť není pokojno!

Ada

Žel! Není — Ty však

jsi s nebes?

Lucifer

Nejsem-li, tož příčinu

té širé blahosti (již prohlašuješ)
v Něm hledej, v dobrém velkém tvůrci
všech bytostí a světa — Jeho jest
to tajemství, a On je ukrývá.
My snášet musíme, a někteří
mu vzdorují — však obé nadarmo,
dí seraf jeho — než věc zkoušky hodna,
an bez ní líp' být nemůž'. V nitru ducha
jest moudrost, která vede ku pravému,
jak zrak váš mladí smrtelníci rázem

tu hvězdu stihá v tmavém blankytu,
jež bdí tam stále, jitro vítajíc.

Ada

To krásná hvězda; já pro její krásu
ji miluju.

Lucifer

Proč jí se neklanět?

Ada

Jen Neviditelnému otec můj
se klaní.

Lucifer

Ale jeho znakové
jsou nejlibější věci viditelných,
a hvězda ta jest vůdcem nebešťanův.

Ada

Náš otec dí, že viděl Hospodina,
jenž stvořil ho i matku.

Lucifer

Viděla's

Ho ty?

Ada

Ba, v dílech jeho.

Lucifer

V bytnosti

však?

Ada

Ne — leč v otci svém, jenž jeho obraz,
neb v andělich, již podobni jsou tobě —
a lesklejší, však méně krásní, mocní
svým vzezřením; jak tichý slunný půlden,
cel jasná zář, tak oni hledí k nám,
však ty jsi jako éterická noc,
kde dlouhé pruhy bílých oblakův
se táhnou v tmavou hloub, a nesčetné
se hvězdy v tajemném tom klenutí
tak lesknou, jak by chtěli slunci být,
tak krásné, nesčetné a lákavé —
nás neoslepují, než k sobě vábí —
a slzou plní zrak můj — tak i ty,
ty zdáš se nešťastným — ó, nečň nás tím,
a budu plakat pro tě.

Lucifer

Ó, těch slzí!

Jen kdybys znala, kolik moří jich
se prolije.

Ada

Mnou?

Lucifer

Všemi.

Ada

Kými všemi?

Lucifer

Tím milionem milionů — zemí
tou nezalidněnou i zalidněnou
a peklem přelidněným, jehož zárod
jsou ňadra tvá.

Ada

Ó Kaine! duch ten klne
nám.

Kain

Nechť jen mluví dál — já půjdu s ním!

Ada

Kam?

Lucifer

Odkud za hodinu vrátí se,
však za tu dobu spatří mnoho dní.

Ada

Jak můž' to být?

Lucifer

Zda nezdělal váš tvůrce
z těch starých světů v málo dnech svět nový?
a nemohu já, jenž jsem pomahal,
to zjevit v jedné hodině, co on
byl v drahných stvořil hodinách,
neb v několika zničil?

Kain

Vzhůru tedy!

Ada

A vrátí on se za hodinu?

Lucifer

Vrátí.

Neb u nás konání jest mimo čas,
my věčnost můžem vtěsnat v hodinu,
či hodinu též rozstříť u věčnost.
My nedýcháme měrou smrtelníkův — —
než to je tajemství. Pojď, Kaine, se mnou!

Ada

A vrátí se?

Lucifer

Ba, ženo! — Jediný

on ze všech lidí (první, poslední,
jenž navrátí se, vyjmouc *Jednoho*)
zpět z místa toho přijde k tobě zas,
by němý, čekající onen svět
tak zalidnil jak tento — posud jest
tam bydlitelův málo.

Ada

Kde dlíš ty?

Lucifer

Já celým prostorem. Kde měl bych dlít?
Kde tvůj jest Bůh či Bozi — tam jsem já.
Mne účastní se všechno: život, smrt —
čas, věčnost, — nebe, zem — i to, co není

ni zem ni nebe, ale obydleno
jest těmi, již je druhdy zalidnili
neb zalidní. Toť moje říš! Tak sdílím
s Ním Jeho království a držím své,
jež není Jeho. Nejsa to, co řek' jsem,
moh' bych tu státi? Jeho andělé
jsou v našem dohledu.

Ada

I bývali,
kdy krásný had s mou matkou hovořil. —

Lucifer

Tys slyšel, Kaine — jestli žádostí
pláš po věděni, já ji ukojím
a nechci na tobě, bys plodův požil,
jež oloupí tě o jediné dobro,
ti ještě ponechané vítězem.
Pojď za mnou.

Kain

Duchu, já to pravil.

(Zmizí Lucifer a Kain)

Ada

(Za nimi volajíc)

Kaine!

Můj bratře! Kaine! —

Jednání II.

Výjev 1.

Místo a čas: Propast' prostoru

Kain

Já tlapu po vzduchu — a neklesám,
přec bojím se, že klesnu.

Lucifer

Důvěřuj mně,

a vzduch, jímž vládnu, tebe ponese.

Kain

Zda smím to, aniž bych se rouhal?

Lucifer

Věř —

a neklesej! Měj pochybnost' — a zhyň!

Tak zněl by výrok Boha druhého,
jenž andělům svým zve mne démonem.

Ti hlásí řeč tu bídným bytostem,

jež neznajíce čehož nade smysly,

se v prachu koří slyšenému Slovu

a za dobré či za zlé mají to,

co zač jim prohlášeno v porobě.

Já nechci takých. — Klaň se nebo neklaň,

zřít máš ty světy nad svým malým světem

a nebýt trestán za své pochybnosti

tam v záhrobí mým nálezem. Čas přijde,

kdy zmítán v několika krůpějích

muž řekne člověku: „Věř ve mne,

a kráčeť po vodách“ — a bezpečen

tu člověk stoupne na vlnu. Já nevyřknu
„Věř ve *mne*“ za podmínku spásy tvé;
však se mnou vzletíš nad prostoru jícen,
a ukázati chci, co upírat
se neodvážíš: Děje minulých
a přítomných i světů budoucích.

Kain

Ó bože, démone, neb kdokolis,
jest tamto země naše?

Lucifer

Nepoznáváš
prach, který tvářil otce tvého?

Kain

Zda
to možná jest? Ten malý modrý kruh
se ztrácející v éteru, s tím kroužkem
jak ten, co jasní naši zemskou noc —
jest to náš ráj? Kde jsou ty hradby jeho
a jejich strážcové?

Lucifer

Směr vyznač mi,
kde leží ráj!

Kain

Jak moh' bych? Postupujemť
jak paprsk slunka, kruh se menším stává,
zas roste málo, roste míň a sbírá
kol sebe věnec zářných paprskův,

jak s nejvalnějších zářival on hvězd
kdy z hranic ráje k nim jsem zíral vzhůru.
Mně připadá, co od nich postupujem,
že oba kruhy k nesčetným se pojí
těm hvězdám kol, a těch, an spějem dál,
že v myriádách stále přibývá.

Lucifer

A kdyby bylo světův nad tvůj větších,
a větších na nich dlelo bytostí,
a více jich než práškův v zemi tvé,
ač povýšených v živé atomy,
vše živo, vše též k smrti odsouzeno
a nešťastno — co cítil bys?

Kain

Já hrd
bych byl tou myšlenkou, jež tolik zná.

Lucifer

Však kdyby hrdá myšlenka ta tkvěla
jen v podlé hmotě — znajíc věci ty
a toužíc po nich, ba i nad ně výš,
by poutala se k mrzkým potřebám
tak hnusným, hrubým — ano nejlepší
tvá rozkoš byla sladkým snížením,
jen klamem nečistým a vysilujícím,
tě lákajícím k obnovení těl
a duší, určených k též nicotě,
a málokdo k též slasti —

Kain

Duchu! Nevím

nic o smrti, než že cos děsného,
jak o ní slýchal jsem své rodiče
co o podílu hnusném, ježž mám od nich,
ne míň než život, podíl nešťastný to,
jak soudit smím, až dotud — — je-li všemu,
jak pravil jsi (a cítím v nitru svém
té kruté pravdy muka prorocká):
Nechť umru zde! — Neb dávat původ jim,
co nemohou než trpět dlouhá léta
a umřít — to se zdá mně plodit smrt'
a rozmnožovat vraždu.

Lucifer

Nemůžeš

cel umřít — něco jest, co musí trvat.

Kain

Ten Druhý o tom neřek' otcí nic,
když jej byl z ráje vyhnal, se smrtí
mu v čelo vepsanou. Nuž, aspoň zhyň,
co ze mne smrtelno, bych v ostatním
byl jako andělé.

Lucifer

Jsemť z andělův, —

chceš být, co já?

Kain

Já nevím, co jsi ty;

zřím moc tvou, zřím, že věci jevíš mi,
výš nad každou moc vloh mi vrozených,
ač níže přání mých a pomyslův.

Lucifer

Co jsou, když dlí tak nízko s pýchou svou,
že v prachu s červem bytují?

Kain

A kdo

jsi ty, jenž v duchu dlíš tak vysoko,
a obsáhnouti moha přírodu
i nesmrtelnost — přec se truchlým zdáš?

Lucifer

Čím jsem, se zdám. A proto ptám se tebe,
chceš býti nesmrtelným?

Kain

Pravil jsi,

že *musím* nesmrtelným být — vzdor sebe.
Až dotud neznal jsem — však má-liž býti
tak, nauč mne, ať bláh či nebláh jsem,
mou nesmrtelnost předjímat.

Lucifer

Tos činil,

než já se zjevil.

Kain

Kterak?

Lucifer

Utrpením.

Kain

A musí *muka* nesmrtelná být?

Lucifer

To my a potomci tví zkusíme. —

Však nyní hled' — není to nádherné?

Kain

Ó krásný ty a nevystihlý étere!

Vy množící se zdroje mohutných

a mohutnoucích světél — co vy jste?

Co jest ta modrá neskonalá poušť,

vzduch, v němž dál kolotáte, jako listy

jsem viděl hnát v dél lesklých proudů ráje?

Jest určitá vám dráha vyměřena,

či letíte v svém volném rozmachu

tím vzdušným mírem neskončenosti, —

již pomyslit si duše má se hrozí, —

jsouc opojeny věčností? Ó Bože,

ó Boži, neb cožkoli jste! Jak krásní

jste vy! Jak krásná jsou ta vaše díla

neb náhody neb cokoli být mohou!

Kéž mohu zemřít, jak mrou atomy —

jestliže mrou — neb poznat vás v té moci

a rozumnosti vaší! Myšlenky mé

v tu chvíli nejsou toho nehodny,

co zřím, ač nehoden můj prach! Necht' duchu

at' zhynu nebo zřím je blíž!

Lucifer

Což nejsi

jim blíží? Hleď ku své zemi zpět.

Kain

Kde jest?

Já nevidím než spoustu četných hvězd.

Lucifer

Viz tam!

Kain

Jí nevidím.

Lucifer

Přec ještě jiskří.

Kain

Tam? Ona?

Lucifer

Ano.

Kain

Takto praviš mně?

A já zřel světlušky a třpytné brouky
vřít za soumraku v luzích zelených
a v tmavých hájích jasněj než ten svět,
jenž nese je.

Lucifer

Tys viděl obé, červy

i světy — obé blysknavé a vroucí —
co soudíš o nich?

Kain

Že jsou krásní, každý

v svém oboru; a noc, jež kráslí je,
tu malou mušku v jejím zářném letu
i nesmrtelnou hvězdu v dráze valné,
že musí vedena být — —

Lucifer

Ale kým,

neb čím?

Kain

To zjev!

Lucifer

Smíš vidět?

Kain

Vím, co smím?

Až posud neukázal jsi mně nic,
proč nesměl bych zřít dál.

Lucifer

Dál tedy, se mnou!

Chceš k věcem smrtelným neb nesmrtelným?

Kain

Jak, co jsou věci?

Lucifer

Obé z části jsou,

však co je srdci tvému blíž?

Kain

Co vidím.

Lucifer

A co mu nejbliž bylo?

Kain

Co jsem neshléd’

a nezahlédnu — smrti tajemství.

Lucifer

Což jestli věci, kteréž umřely,
ti ukážu, jak jsem ti ukázal
jich mnoho, kteréž umřít nemohou?

Kain

Čiň tak!

Lucifer

Nuž, dál svou mocnou perutí!

Kain

Jak rozštěpujem blankyt! Hvězdy hasnou!
Zem! — Kde má zem? — Dej po ní hlédnout mně!
Jsemť stvořen z ní.

Lucifer

Jest nyní za tebou,

míň u všemmíru, nežli ty jsi v ní.

Přec nemni, že jí můžeš uniknout,

hned sejdeš v ní a v její všechen prach —
ont' částkou tvé je věčnosti i mojí.

Kain

Kam spějem?

Lucifer

V to, co bylo před tebou,
v báj světa, jehož troska svět je tvůj.

Kain

Jak! Není nový on?

Lucifer

Ne víc než život,
a ten byl dřív než ty i já, než věci,
jež zdají se nám většími než co!
Jsouť mnohé bez konce a jiné zas,
co předstírají bez počátku být,
tak chatrný jej mají jako ty;
a mocnější jsou zničeny, by místa
se horším dostalo, než tušit můžem.
Neb *okamžiky* jen a *prostor* byly
a musily být *nezměnitelny*, —
však změna není smrtí, leda prachu,
a ty jsi prach a můžeš pojmout jen,
co bylo prach, — a to zde uhlédáš.

Kain

Prach — duch! Co chceš, já mohu zírat všechno.

Lucifer

Dál tedy!

Kain

Však ta světla náhle slábnou

a mnohá potud rostla, an se blížíme,
a měla světů vzhled.

Lucifer

I byla to.

Kain

A ráje na nich?

Lucifer

Snad.

Kain

A lidé?

Lucifer

Ano,

neb vyšší bytosti.

Kain

Tak? Hadi též?

Lucifer

Chtěl bys mít lidi bez nich? Nemají
žít žádní plazi, leda vzpřímení?

Kain

Jak světla unikaj' — kam letíme?

Lucifer

V svět přízrakův, — jež tvary minulé, —
a stíny jsou, co teprv přijdou kdys.

Kain

Však víc a víc se tmí — hvězdy ty tam!

Lucifer

A vidíš přec!

Kain

Toť děsné světlo jest!

Ni slun ni luna ani hvězd tu víc,
i sám ten blankyt noci zčernalé
zbled' v trudné šero, přece ohromné
tu vidím charé spousty, nepodobné
těm světům v dáli, září věnčeným,
jež plny života se zdály, i když
se obor světla rozstoupil a zjevil
tam různý povrch, mocný vrch i důl — —
ty roní zář, a jiné rozlévají
své přenáramné pláně kapalné
a světlými se pasy ozdobují
a měňavými lunami, jež na se,
jak ony, vzaly krásné země tvar — — —
co zde se zdá mi všecko chmúř a děs.

Lucifer

Však zřetelné. Ty bažíš shlédnout smrt',
a mrtvé?

Kain

Ne. Však věda, že jsou zde,
a otce mého hřích že činí jej
i mne a celé naše potomstvo
jich poddanými: chtěl bych rázem spatřit,
co jednou musím mermomocí zřít.

Lucifer

Viz.

Kain

Totě tma.

Lucifer

A bude vždy — však my
si její brány otevřeme.

Kain

Páry
se husté valí po stranách — co to?

Lucifer

Vstup!

Kain

Mohu vrátit se?

Lucifer

Se vrátit! Jistě.

Jak jinak by se mohla množit smrt?

Říš její řídká proti tomu jest,

jak bude tebou a tvým potomstvem.

Kain

Ten mrak se dál a dále rozvívá

a širé kruhy tvoří kolem nás.

Lucifer

Jdi vpřed.

Kain

A ty?

Lucifer

Nic neboj se — vždyť bys

byl nemoh' beze mne jít nad svět svůj.

Dál! — dál!

(Oba zmizí v oblacích)

Výjev 2.

Místo: Hádes

(Vstoupí Lucifer a Kain)

Kain

Jak němé, pusté jsou ty šeré světy!
Zdát' jich se víc než jeden, obydlených
víc než ty zářné koule, porozseté
tak hustě vyšším prostorem,
že jsem je za jasné měl obyvatelstvo
spíš jakýchs nebes pranevystihlých,
než aby samy obydleny byly; —
jenže jsem, blíž k nim táhna, spatřil, jak
dmou v makavou se hmoty náramnost',
jež pro život se upravenou zdá,
než sama životem. Však zde, vše jest
tak zachmuřeno, plno soumraku,
že mluví o dnu zašlém.

Lucifer

Říš to smrti. —

Chceš ji mít přítomnu?

Kain

Než poznám, co

jest ona skutkem, nemohu ti říci'.

Však pravda-li, co otec o ni hlásá
v svých dlouhých výkladech, je cos — ó Bože,
já nesmím myslit na to! Proklet buď,
kdo život vynašel, jenž vede k smrti,
či rmutný trupel ten, jenž maje život,
ho nemůž' držet, musí pustit jej —
i pro nevinné!

Lucifer

Klneš otci svému?

Kain

Což neklel on mně, dávaje mi vznik?
A před tím už, že opovážil se,
plod zakázaný utrhnout?

Lucifer

Máš pravdu:

to kletba vzájemná jest mezi vámi —
Však syn a bratr tvůj?

Kain

Necht' sdílejí

ji se mnou, s otcem, bratrem svým! Co jest
mi odkázáno jiného? Já ten
svůj podíl zanechám jim v dědictví. — —
Ó neobmezené vy tmavé říše
chmur plouživých a tvarův obludných,
tu zcela zjevné, jinde nerozlišné,
a mohutné a trudné vše — co jste?
Jste živý nebo žily jste?

Lucifer

Cos obou.

Kain

Nuž, co jest smrt'?

Lucifer

Jak? Neřek' Tvůrce váš,

žeť jiný život?

Kain

Posud neřek' nic,

leč vše že umře.

Lucifer

Snad On v jeden den

to další zjeví tajemství.

Kain

Bláh den ten!

Lucifer

Ba bláh on! Kdyby po nevýslovných
se mukách nezjevil a neobtěžkán
jsa mukou věčnou oněm nesčetným
a ještě nezrozeným myriádám,
jež jsou teď bezvědomé atomy
a oživeny budou k tomu jen!

Kain

Co jsou ty stvůry náramné, jež vidím
vlát kolem sebe? — Nejsou toho rázu
jak zjevy umné, obletující
naš oplakaný, nedostihly ráj —
ni lidskou tvář, jak Adam, Abel, já,
ni jak má sestra-choť, neb děti mé:
a přece mají vzhled, jenž, nejsou lidí
neb andělův, se vznášejí, ne-li k těmto,
přec výš než ku prvým — tak nádherné
a plné síly na pohled, však tvar
jich záhaden — já nikdy nezřel takých.

Ni perut' serafa ni lidská líc
ni zvířat mohutných jim podoba
ni čehosi, co nyní živo jest;
přec mocné, krásné tak jak nejkrásnější
všech živých a tak nepodobné jim,
že sotva mohu zvat je živými.

Lucifer

Přec žily.

Kain

Kde? ,

Lucifer

Kde ty.

Kain

Kdy?

Lucifer

Zemi tvou

kdys obývaly.

Kain

Adam první jest!

Lucifer

Z tvých, připouštím — však příliš skrovný, aby
byl těchto posledním.

Kain

A co jsou ony?

Lucifer

Co budeš ty.

Kain

Co byly?

Lucifer

Rozumné

a dobré, velké, slavné bytosti,
tak valně povýšené nade vše,
čím otec tvůj se moh' kdy v ráji stát,
jak pokolení šestitisící
zas tupou zvrhlostí svou tebe
a syna tvého překoná. A jak
jsou sláby, sud' dle těla vlastního.

Kain

Ó žel! A *tito* zahynuli?

Lucifer

Ano —

ti se své země, jako zanikneš
ty na svojí!

Kain

A má zem byla jejich?

Lucifer

Tak jest.

Kain

Leč taká nikoli jak teď,

tať příliš skrovná, aby mohla takých
snést bytostí!

Lucifer

Ba byla nádhernější.

Kain

Proč klesla?

Lucifer

Ptej se toho, kdo ji skotil.

Kain

Než jak ji kácel?

Lucifer

Hrozným, bořivým

a neúprosným ztroskotáním, vzbouřením
všech živlů, jež svět v chaos uvrhlo,
jak chaos zvrácejí se vyvrh' svět —
věc ta, ač vzácná v čase, u věčnosti
je časta. Vpřed, a zírej minulost'!

Kain

Je strašliva!

Lucifer

A pravdiva. Viz tam

ty zjevy — bylyť hmotné, jako ty jsi.

Kain

A musím být jak ony?

Lucifer

Necht' ti On,

jenž stvořil tebe, odpoví. Jáť jevíím,
co *jsou* tví předchozí; a co as *byli*,
to cítíš měrou skrovnější, jak cit tvůj
a podíl nesmrtelné rozumnosti
a síly pozemské je skrovnější.

Co společno vám s jejich stavem kdys,
jest život — co vám *bude* — smrt'!

A zbytek

tvých darův ten jest, jaký provází
plaz, líhnoucí se z hniujícího slizu
mocného světa, jenž ted' ztroskotán
byl v zem tu sotva vytvářenou posud,
a obydlenu tvory, kterýchž slasť
a blaho záleželo v slepotě —
ráj neznalosti, odkudž vědění
jak jedovaté vyloučeno bejlí.

Viz, co ty vyšší bytosti jsou, byly —
či, pohoršen-lis, vrat' se, vzdělávej
svou zem! Já bezpečně tě snesu tam.

Kain

Ne — zde chci být.

Lucifer

Jak dlouho?

Kain

Navždy. An

se musím jednou vrátit ze země,
už raděj zůstanu zde — mně se hnusí
vše, co mi jevil prach — dej dlít mně v stínech!

Lucifer

To nemožná! Zříš nyní u vidění,
co v skutku jest. Chtě dlít zde, musíš projít,
čím prošly ty, jež vidíš: Branou smrti!

Kain

A jakou teď jsme *vstoupili* branou?

Lucifer

Mojí.

Však zavázáni, že se vrátíme.
Můj duch tě drží, abys dýchat moh‘,
kde, vyjmouc tebe, vše je bez dechu.
Teď pozoruj, však nepomýšlej, jak bys
moh‘ zůstat zde, než hodina tvá přijde.

Kain

A oni též se vrátit nemohou
zpět na zem?

Lucifer

Jich zem na věky ta tam,
tak změněna svým převratem, a oni
by nepoznali místa jediného
v tom novém sotva ztvrdlém povrchu —
Bylť — ó jak krásný svět to byl!

Kain

A jest!

Ne se svou zemí, ač ji musím rýt,
se cítím v boji; však že nemohu
co krásného má, užít bez lopocení,
ni uspokojit plným věděním
svých tisíc rozpínavých myšlenek,
ni tisícery hrůzy života
a smrti utlumit —

Lucifer

Co jest tvůj svět,

zříš — nemůžeš však pojmout stínův toho,
čím byl.

Kain

A tyto hrozné obludy

níž stojící (jak zdá se) v rozumu
než bytosti, jež opustili jsme,
a podobné as divým velikánům,
těm nejvalnějším, co řvou v zemských hvozdech,
však desetinásobné v objemu
a děsu, mohutnější nežli edenské
jsou hradby od cherubů hlídané, —
jich oči planou jak tam strážcův meče
a jako stromy bez větví a kůry
kly jejich čnějí vpřed — co bývaly?

Lucifer

Co mamut v světě tvém — však leží teď
jich myriády pod povrchem jeho.

Kain

A žádná na něm?

Lucifer

Ne. Tvůj slabý rod

by v boji s nimi kletbu překazil,
co na něm lpí; bylť by tak brzo zničen!

Kain

Proč boj?

Lucifer

Ty zapomínáš na výrok,
jenž vás hnal z ráje: Válku se všemi
a smrt' všem, nemoc, útrapy a hořkost' —
tyť plody nes' vám zakázaný strom.

Kain

Však zvířata — což požila z nich také,
že musí umřít?

Lucifer

Tvůrce váš vám řek',
že stvořena jsou pro vás jak vy Proň.
Přec nemáte jich osud za vyšší
než svůj? Ba, kdyby Adam nebyl pad',
vše stálo by.

Kain

Ó žel! Těch beznadějných!
Těž ony musí sdílet otcův los
jak děti jeho; nesdílevše těž
jak ty s ním jablka, a jako ty

těž *bez vědění* draze koupeného.
Byl strom to lživý — *nevímeť* my nic.
On aspoň přísliboval vědění,
nechť *cenou smrti* — přece *vědění*.
Však co zná člověk?

Lucifer

Může být, že smrt'
jen k nejvyššímu vede poznání,
a jsouc všech věcí sama nejjistší
dá aspoň ona *nejjistější* pravdu:
strom tedy, smrtný sic, byl pravdivý. —

Kain

Ty chmurné říše! Zírám je, však neznám.

Lucifer

Jeť hodina tvá ještě daleka,
a hmota nemůž' zcela chopit ducha.
Však něco jest to přece, věděti,
že tyto říše *jsou*.

Kain

My věděli
už dříve, že smrt' jest.

Lucifer

Však ne, co za ní.

Kain

To nevím ani teď.

Lucifer

Víš, že tu jakýs

je stav, a jiných stavův, mimo tvůj,
a to jsi nevěděl dnes ráno.

Kain

Ale

vše chmurno jest a stinno.

Lucifer

Spokoj se!

Víc vysvitne tvé nesmrtelnosti! —

Kain

A onen lesklý prostor nezměrný,
jenž nádhernou se modří rozlévá
jak vody val, že bych měl za proud jej
kol mého stanu z ráje plynoucí,
jen žet' on bezbřehý a bezedný,
a ráz má éterský — co to?

Lucifer

Jest posud

cos podobného na zemi, ač menší —
tvé děti blíž mu budou bydlit — jest to
báj oceánu.

Kain

Jako jiný svět,

jak slunce tekuté! — — a tvorové
se na povrchu hladkém honící?

Lucifer

Jsou bydlitelé jeho, — levjatani.

Kain

A onen had, co ježí hřívu svou
a hroznou hlavu desetkráté výš
než cedr nejvyšší, ven z propasti,
tak ohromný, že moh' by obvinout
svým tělem koule, jež jsme viděli, —
snad není z toho druhu, jaký v ráji
se slunil pod stromem?

Lucifer

Tvá matka může

říc' nejlíp, jaký druh ji pokoušel.

Kain

Tent' má vzhled příliš hrozný. Zajisté
měl onen krásy víc.

Lucifer

A neviděls ho?

Kain

Dost téhož druhu (aspoň zvaných tak) —
však toho právě, jenž byl matce vmluvil
plod osudný, jsem nikdy neviděl,
ba ani vzhledu jeho.

Lucifer

Neviděl
ho otec váš?

Kain

Ne — matka byla to,
co svedla otce hadem svedena.

Lucifer

Ty dobráku, kdy žena tvá neb ženy
tvých synův svádějí vás k něčemu,
co nové, podivné jest, přihlédni
dřív, *kdo sved' je*.

Kain

Tvůj předpis přišel pozdě!
Už není, k čemu had by sváděl ženu.

Lucifer

Dost věcí jest, k nimž žena svádí muže
a ženu muž! Necht' pamatují na to
tví synové! Má rada upřímná jest,

ba dávám ji k své újmě, — pravda, že
jí šetřit nebudou; tak ztratím málo!

Kain

Já toho nechápu.

Lucifer

Tím blažším jsi!

Tvůj svět i ty jste ještě příliš mládi!
Ty mníš, žes nejvýš bídny, nešťastný.
Či nikoli?

Kain

Co do zločinu, nevím,
co bolu však, jsem cítil přemnoho!

Lucifer

Ó prvních lidí prvorozence!
Tvůj přítomný stav hříchu — (a zlý *jsi*) —
i žalu — (a ty *trpíš*) — — rájem jest
v své celé nevinosti, srovnán jsa
s tím, ty co sám být můžeš v krátké době!
A tento stav v svém rozmnoženém zlu
a neštěstí, zas rájem proti tomu,
co tvojich synův synův synové
se hromadí v rodech svých jak prach
(a vlastně rozmnožují pouze jej)
kdys budou snášeti a páchatí. —
Teď k zemi zpět!

Kain

A proč mne vodils sem?

Jen abys o tom mne tu poučil?

Lucifer

A nežádal jsi poznání?

Kain

Tak jest,

co dráhu ke blahu.

Lucifer

Když pravda blahem,

máš je.

Kain

Bůh otcův tedy dobře činil,

an zakázal nám osudný ten strom?

Lucifer

Líp kdyby jej byl ani nevsadil.

Zla neznámost' tě nechrání zla,

týmž ono musí vlát vždy rozměrem,

jsouc částkou věcí všech.

Kain

Ne, nikoli —

to nevěřím — jáť žízním po dobru.

Lucifer

Kdo nečinil by to? Kdo žádá zla

jen k vůli jeho hořkosti? — Nic — Nikdo!

Zlo jestiť kvasem všeho života i bezživotí.

Kain

V koule nádherné,
jež viděli jsme v dáli bez počtu,
než sestoupili jsme v těchto oblud kraj,
zlo vniknout nemůže? — jsou příliš krásné.

Lucifer

Jen z dálky viděls je.

Kain

Co z toho? Dálka
můž' leda ztlumit jejich nádheru,
blíž — musí ta být nevýslovnější.

Lucifer

Sestup k nejkrásnějším zjevům zemským blíž
a o jich kráse sud'!

Kain

To činil jsem:
a nejlibější, co jen znám, kdy nejblíž,
je nejlibější.

Lucifer

V tom je jakýs klam. —
Co jest to, jež kdy nejblíž očím tvým,
je krásnějším než krásné věci v dáli?

Kain

Má sestra Ada. — Všechny hvězdy nebes,
ten tmavý blankyt půlnoční, svit luny,
jež hledí v důl jak duch neb duchův byt —
chmůř soumraku a slunka skvostný východ,
sklon jeho nedoličný, jenž mé oko
vždy slzou plní líbeznou, an vidím
je klesati a cítím duši svou
s ním vlát k těm krajům mrakův západních —
stín lesův — houští zelené — a zpěv —
zpěv ptáka večerní, jenž láskou zní
a v tichu splývá s hymnem cherubův,
kdy nad hradbami ráje hasne den, —
to vše jest nic pro můj zrak a mé srdce,
co Ady tvář — a od nebes a země
se odvracím, bych hleděl na ni.

Lucifer

Jest spanilá, jak slabá smrtelnost'
to v prvním šeru mladé přírody
a nejprvnější objetí dvou lidí
jen může zploditi — a přec to klam.

Kain

Mníš, nejsa její bratr.

Lucifer

Člověče!

Jsem bratrem těm, kdož dětí nemají.

Kain

Tož tedy nemůžeš mít spolku s námi!

Lucifer

Než možno jest, bys ty měl spolek se mnou.
Však máš-li bytost krásnou, vznešenou
v tvých očích nade všecku krásu jinou,
Proč tedy bídnýs?

Kain

Proč jsem na světě?

Proč bídnýs ty? A proč jsou všichni tak?

I On, jenž stvořil nás, tím musí být
co nešťastníkův tvůrce. Plodit zkázu,
toť nemůže být slastnou úlohou,
a přec můj otec dí: *Ont' všemocný*.
Proč tedy zlo, když *dobrý též*? — Tak jsem
se tázal otce, a on děl, že ono
zlo bylo pouze dráhou k dobrému.

Toť prapodivné dobro, jemuž vznikat
jest z vlastní smrtné protivy. Tu kdysi
jsem beránka zřel hadem uštknutého,
an ubožák už v křeči svíjel se,
co marně nad ním stará bečela.

Můj otec bylin natrhal a položil
mu na ránu, a zponenáhla zas
se bezstarostný vrátil život mu,
a beránek se k matce přitulil,
jež v strachu nad ním stála, lízajíc
mu údy oživlé. Hled', synu můj,
mi Adam děl, jak ze zla vzniká dobro.

Lucifer

Cos odpověděl?

Kain

Nic — ont' otec můj.

Však přemítal jsem, že by zvířeti
líp bylo jistě, kdyby nebyl plaz
ho ani uštknul, než že vykoupilo
svůj malý život takou útrapou,
ač lékem zahnanou. —

Lucifer

Tys pravil, ze všech

svých milých nejvíc tu že miluješ,
jež s tebou pila mléko mateřské
a své teď dává dětem tvým?

Kain

Ó, ano,

tak jest — co byl bych bez ní?

Lucifer

Co jsem já?

Kain

Ty nemiluješ nic?

Lucifer

Co miluje

tvůj Bůh?

Kain

Můj otec říkává, že všechno

a všechny bytosti, — však přiznávám,
v jich losu vezdejším že nezřím toho.

Lucifer

Tak nezříš, já-li miluju či nic,
leč jakýs pustý všeobecný účel,
v němž jednotlivec mizí jako sníh.

Kain

Sníh? Co to jest?

Lucifer

Bud' radši nevěda,

co potomstvo tvé musí podstoupit,
a sluň se pod nebem, jež nezná zimy!

Kain

Však nemiluješ nic, co tobě rovno?

Lucifer

A miluješ ty sebe?

Kain

Ano, ale

víc ono miluju, co mysl mou
mi dělá snesitelnější a víc jest,
než já jsem, poněvadž to miluju.

Lucifer

Ty miluješ, poněvadž krásné jest,
jak jablko bylo v očích matky tvé,
a ustane-li krása, ustane
i láska tvá, jak každý jiný chtíč.

Kain

Že krása ustane! Jak možno?

Lucifer

Časem!

Kain

Čas minul už, a posud Adam sám
i matka má jsou oba spanilí,
ne jako Ada snad a serafové —
přec velmi spanilí.

Lucifer

To pomine

i v nich i v ní.

Kain

Žel toho; nemohu

přec lásku svou k ní myslit zmenšenu.
A když ta její krása pomine,
tu, zdá se mi, On, jenž vši krásu stvořil,
že ztratí víc než já ji vida hynout.

Lucifer

Tě lituju, že miluješ, co hyne.

Kain

Já tebe zas, že nemiluješ nic.

Lucifer

A bratr tvůj — on není v srdci tvém?

Kain

Proč neměl by?

Lucifer

Tvůj otec má ho rád,
i Bůh tvůj.

Kain

A já též.

Lucifer

To dobře činíš,
a krotce.

Kain

Krotce?!

Lucifer

Ontě druhý syn

a matky miláček.

Kain

Měj si tu milost',

an had byl první, jenž si získal ji.

Lucifer

I otcovu?

Kain

Čím jest mi tato? Proč bych

ho neměl rád, jež všichni milují?

Lucifer

A on, ten shovívavý Hospodin,
ten jemný štěpař ráje zamčeného,
On též se na Abela usmívá.

Kain

Já neviděl ho nikdy, nevím tedy,
zda usmívá se.

Lucifer

Jeho anděly

však viděls.

Kain

Málokdy.

Lucifer

Dost, abys viděl

jich lásku k bratru tvému. Oběti,
jež on přináší, přijímají se.

Kain

I buď si! Nač mi o tom mluvit?

Lucifer

Proto,

že sám jsi *myslí* o tom dříve už.

Kain

A kdybych býval, k čemu budití
ty myšlenky, jež...

(vážně, jako by rozechvěn)

Duchu! Zde, zde v tvém

jsme světě, nemluv o *mém*. — Ukázals
mně divy; mocné před-Adamské plémě,
jež druhdy po kės zemi kráčelo,
z níž troskou naše jest; a odhalils
ty myriády hvězdných světů mi,
jimž vlastní náš je tmavou družicí;
tys odkryl stíny oné jsoucnosti,
již otec strašným jménem smrti zve —
tys mnoho zjevil mi, vše nikoli:
zjev mi, kde Bůh dlí — ve svém zvláštním ráji
neb v tvém? — kde jest on?

Lucifer

Zde a celým mírem.

Kain

Přec máte jakýs prisouzený byt
jak všechny věci? — trupel má svou zemi
a každý svět má nájemníky své,
vše, co zde dýše, zvláštní živel svůj,
i bytosti, jež dávno přestaly
vzduch čerpat náš — jak pravils — mají svůj — —
Jehova pak a ty též máte svůj, —
což nebydlíte spolu?

Lucifer

Nikoli,

my vládnem spolu — ale byty naše
jsou od sebe.

Kain

Kéž by byl z vás jen *jeden*!

Snad jednost záměru by uvedla
pak v rozbouřené živly jednotu!
Jak stalo se, že moudří, neskončení
vy, duchové, jste rozdvojili se?
Což nejste bratři ve své podstatě,
a ve své činnosti i nádheře?

Lucifer

Nejsi ty bratr Abela?

Kain

Jsme bratři

a zůstanem. Však kdyby nikoli,
jest tělu roven duch? Můž' on se zvrhnout?
Hle, neskončenost s nesmrtelností

se prou a prostor v bídu zvracejí —
proč?

Lucifer

Pro panství.

Kain

Zda nepravil jsi mi,
že oba věční jste?

Lucifer

Jsme.

Kain

A co zřel jsem,
ta modrá nesmírnost', též bez mezí?

Lucifer

Tak jest.

Kain

A nemůžete vlást pak oba?
Není zde s důstatek? Proč různíte se?

Lucifer

My vládnem *oba*.

Kain

Ale jeden z vás

zlo působí.

Lucifer

Kdo?

Kain

Ty! Neb maje moc,

bys dobře činil nám, proč nekonáš to?

Lucifer

Proč nekoná to On, jenž stvořil vás?

Já nejsem tvůrce váš, jste jeho dílo,
ne moje.

Kain

Tedy ostav jeho tvory,

jak zoveš nás —, neb ukaž mi svůj byt
či Jeho byt.

Lucifer

Moh' bych to obojí.

Však přijde čas, kdy budeš jeden z nich
zžít na věky.

Kain

A proč ne teď?

Lucifer

Tvá mysl

má sotva moc, by sebrala tu trochu,
již jsem ti zjevil, v jasnou myšlenku —
a ty bys tíh' k té tajův dvojici!

K těm dvěma *Počátkům*? A zírat chtěl
je na skrytých jich trůnech? — Trupeli!
Svou žádost' obmeziž — neb shlédnout jednou,
by bylo tobě — zahynout.

Kain

A nech

ať zahynu, jen když je uhlédám.

Lucifer

Zdeť mluvil její syn, jež po jablku
svou ruku vztáhla! Ty bys pouze zhynul
a neviděl — zor ten je pro stav druhý.

Kain

Stav smrti?

Lucifer

Tať je přede hrou.

Kain

Ba míň

se budu nyní lekat jí, an vím,
že vede k čemus jistému.

Lucifer

A nyní

tě opět snesu k zemi tvojí, kde
máš rozmnožovat plémě Adamovo.
Jez, pij, plač, směj se, pracuj, spi a umři!

Kain

A k čemu zíral jsem ty věci všechny?

Lucifer

Což nechtěls poznání? A nenaučil
jsem tebe tím, co jsem ti ukázal,
znát sebe sama?

Kain

Žel — Ó, zdám se ničím!

Lucifer

A to buď souhrn lidských dozvědů:
znát smrtelnosti nicotu. Tu pravdu
svým dětem v odkaz dej, a ušetříš
jim mnoho muk.

Kain

Ty duchu zpyšnělý!

Mluvíš to hrdě, — však ty sám, ač hrd,
máš kohos nad sebou.

Lucifer

Ne! U všech nebes

jež drží On, a pro neskončenost
všech světův, života, jež držím s Ním —

Ne! — vítěze mám, ne mne vyššího!
Má úctu všech — však žádné ode mne.
Já válčím proti Němu, jak jsem válčil
i v nebi nejvyšším. Vší věčností
a bezednými hlubinami pekla
a neobmezenou říší prostoru,
i nekonečnem neskonalých věků,
vše, vše Mu odpírám. A na váhách se
má třást svět o svět, hvězda o hvězdu
a vesmír o vesmír, než ustane
ten velký zápas, ustane-li kdy, —
ne dřív, až zničen bude On neb já.
A co můž' zničit nesmrtelnost naši,
či vzájemnou a nezdolnou tu zášť?
On zmožitel zve zmoženého zlým —
kde však jest Jeho *dobro*? Kdybych já
byl vítězem, jen Jeho skutkové
by zlými sluli pak. A vy, vy noví
a sotva narození smrtelníci,
co vám dal darův v malém světě vašem?

Kain

Jen málo jich — a některé jen hořké. —

Lucifer

Zpět tedy se mnou k zemi tvé, a zkoušej
těch ostatních dál na sobě a na svých.
Zlo, dobro jsou tím svojí podstatou,
ne učiněny teprv dárcem svým.
Kdy dobro skytá On, tak zovte Ho;
kdy z něho vzniká zlo, zlu nedávejte
jmě moje, dokud nepoznáte líp
zla pravý zdroj, a suďte ne dle slov,
ač duchův jsou, než podle plodův jen

své jsoucnosti, as jakou musí být.
Dar jeden osudné vám jab'ko dalo:
Váš rozum! Necht' ho hrozby nepřemohou
a nevnutí vám jařmo víry, proti
všem smyslům zevnějším a citům nitra.
Mysli a trp — a utvoř vnitřní svět
v svých prsou, zevnější když upadá.
Tak budete blíž duchův bytnosti
a se svou vlastní válčit vítězně! —

(Oba zmizí)

Jednání III.

Místo: Země blíže ráje jako v 1. jednání

*(Vstoupí **Kain** a **Ada**)*

Ada

Mlč! Ticho, Kaine!

Kain

Ano, ale proč?

Ada

Náš malý Enoch spí v svém loži z listí,
tam pod cypřiší.

Kain

Cypřiš — smutný strom to,
ont' truchlí nade vším, co zastíní.
Proč jej jsi zvolila?

Ada

Že větve jeho

svit slunka zacloňují jako noc —
i zdá se mi, že nejlíp stíní spánek.

Kain

Ba poslední a nejdelší! Však buď si —
Kde? Ved' mě tam!

(Jdou k dítěti)

Jak libě vypadá!

Hle, tváří jemná červeň závodí
s tím listím jako lůžka růžovým.

Ada

A jeho rety též — jak roztomile
se k sobě vinou! — Nelíbej ho, ne —
ted' aspoň ne — on hned se probudí.
Už na sklonku mu spánek polední,
a škoda bylo by jej budit dřív.

Kain

Díš dobře! Zdržím srdce své až dotud. —
On směje se a spí. Spi dál, a směj se
ty, mladý děditeli světa sotva

míň mladého! Spi dál, a směj se! Tvé jsou
ty dny a chvíle, slastné, nevinné!
Tys plodu toho nepožil, ty nevíš,
že nahý jsi! A musí přijít čas,
kdy trestán budeš za hřích nepoznaný,
jenž nebyl můj ni tvůj? Však teď spi dál.
Tvář jeho rdí se v hlubších úsměvech,
a víčka prosvitná, i dlouhé řasy,
tak tmavé jako cypřiš nad nimi,
se zachvívají polootevřené,
a zpod nich čistý blankyt prokmitá,
ač ve spánku. Teď se mu něco zdá —
a o čem? O ráji! — Ba, necht' se zdá —
ti o něm, vyděděný hochu můj!
Jest to jen sen; neb nikdy nevkročíš
ni tvoji otcové, ni synové
v to zakázané místo!

Ada

Kaine drahý!

Ne, nešeptej tu nad svým dítětem
tak zádumčivých nářkův o minulost!
Proč bys chtěl stále truchlit pro ten ráj?
Což nemůžem si jiný založit?

Kain

Kde?

Ada

Zde, neb kdekoli chceš ty. Kde ty jsi,
tam neschází mi oželený ráj.
Zda nemám tebe, dítě naše, otce
a bratra, Zillu, sestru líbeznou,

a matku Evu, již tak mnoho dlužni
jsme mimo narození?

Kain

Ano — smrt', —

ta též jest mezi dluhy těmi.

Ada

Kaine!

Ten pyšný duch, jenž tebe s sebou vzal,
hloub ještě ztrudil tvého. Doufala jsem,
že divy slíbené, jež zíral jsi,
svět minulý a přítomný, jak pravíš,
tvou zmírní mysl neukojenou
v klid spokojené pravdy. Ale vidím,
tvůj vůdce zle ti učinil, přec díky mu
a odpuštění všeho, že tak brzo
nám tebe vrátil zas.

Kain

Tak brzo?

Ada

Sotva

dvě hodiny, co odešli jste — dlouhých
dvé hodin pro mne — přece hodin jen
dle slunce.

Kain

Já byl tomu slunci blíž

a světy zřel, jimž svítívalo kdys,
a nikdy nezasvitne víc; a jiné,
jimž nikdy nesvitlo. — Mně podobá se,
jak kdyby nad nepřítomností mou
se roky táhly — — —

Ada

Sotva hodiny.

Kain

Má tedy mysl času chápavost'
a měřívá jej tím, co vnímá — slastným
či bolným, malým, všemohoucím. — Viděl
jsem nepamětná díla Neskončených
a dotknul jsem se světů vyhaslých,
a hledě u věčnost, já domníval se,
že několika věkův krůpějemi
jsem více přibral z její nezměrnosti.
Teď opět cítím malost svou! Duch dobře
děl, že jsem nic.

Ada

A proč to děl? Jehova

tak nepravil.

Kain

Ne — on se spokojí,
nás udělat tím ničím, jakým jsme,
a když byl prachu polichotil dost
tím svitem ráje, nesmrtelnosti,
zas rozpouští jej v prach — Proč to?

Ada

Ty víš,

toť za hřích rodičův.

Kain

Co on jest nám?

Vždyť oni zhřešili, necht' umrou *oni*!

Ada

To není pravá řeč, ba myšlenka
ta není tvá, než ducha, jenž byl s tebou.
Já umřela bych za ně, aby žili.

Kain

Ba, kdyby mohla oběť jediná
smrt nasytit, tu žitím nenasytnou,
a kdyby různý hoch můj, spící zde
víc neokusil jí a lidské bídy
a nepodal jí dál svým potomkům!

Ada

A kdo ví, zda-li jednou taký smír
snad nevykoupí rod náš?

Kain

Obětujíc

ty bezúhonné za viníky? Jaký
byl by to smír? Ba my jsme nevinní:
Co zděli jsme, že máme oběťmi
být za čin před svým narozením? Neb že
nám třeba obětí, by odpykán byl

ten tajuplný, bezejmenný hřích?
Hřích-li to jaký hledat poznání?

Ada

Žel! Kaine, hřešíš teď. Tvá řeč v můj sluch
zní rouháním.

Kain

Tedy mě opust'!

Ada

Nikdy,

ač opustil tě Bůh tvůj. —

Kain

Co je to?

Ada

Dva oltáře, jež Abel postavil,
chtě na ně, až se vrátíš, obět' klást.

Kain

A kterak zvěděl, že tak honem hotov
jsem k obětem, jak on je denně strojí
s tou tváří, jejíž nízká pokora
víc bázně ukazuje nežli úcty,
co podplacení Tvůrci?

Ada

Dobře tak

on činí.

Kain

Jeden oltář dostačí —

já nemám, co bych obětovat moh'.

Ada

Plod země — časný, krásný puk a květ,
a nádech květin, plodin prvotiny,
kdy věnovány myslí zkroušenou
jsou bohulibou obětí.

Kain

Já oral —

já pracoval a ve slunci se potil
dle kletby slov — a jest mi činit víc?
Mám pokorným být? Za tu válku snad
se všemi živly, než mi chleba dají?
Zač vděčným? Za to, že jsem bídný prach,
že v prachu plazím se, než v prach se vrátím?
A jsem-li nic, mám pro pouhé to nic
být pokrytcem a v mukách blaženým
se stavěti? A proč být zkroušeným?
Snad za hřích otcův, z něhož stále nám
se káti jest tím celým soužením,
a víc než kát se budou věkové
nad rodem naším věštění! Ó, málo
as tuší mladý, kvetoucí ten snitel,
že zárod bídy v něm jest myriádám —
Líp bylo by, kdybych jej popad' v spaní
a o tu skálu rozdrtil, než aby
žil dále.

Ada

Pro Bůh! Netkni se ho, Kaine —

mé dítě, dítě *tvoje* — —

Kain

Neboj se,

ne — za vše hvězdy, za všechnu tu mocnost',
jež rozmává je, — k tomu dítěti
bych nepřistoupil hrubším pozdravem
než políbením otcovským.

Ada

Proč tedy

tak strašným v řeči své?

Kain

Já pravil jsem,

že *bylo by* líp, aby přestal žít
než vznik dát takým strastem, jakých musí
sám snést a ještě horších zůstat.

Ten výrok-li tě leká, řekněm pouze:
líp, kdyby se byl nikdy nenarodil!

Ada

Ó, nemluv tak! Kam by se děla slasť,
slasť matky — kojit, ošetřovat jej
a milovat? On probouzí se — — ticho —

(Jde k dítěti)

Mé sladké dítě! Kaine, pohleď naň!
Viz, jak pln života a jaroty,
pln krásy, květu, blahé veselosti!
Jak podoben mně, tobě — kdy jsi klidný —
pak jsme si všichni podobni, či ne,
můj Kaine? Matka, otec, syn — tvář naše
se jedna v druhé obráží jak u vodě,
kdy klidná jest a ty kdy klidný's.
Ó, měj nás rád, a miluj sebe kvůli
nám, Kaine můj, neb my tě milujeme!
Hleď, jak se usmívá a vztahuje
své ručky k tobě a jak otvírá
své modré oči vzhůru k očím tvým,
chtě otce pozdravit — an celé tělo
mu hrá jak na perutech slasti. Nemluv
mi o bolu! Ba cherub bezdětný
ti může záviděti slasti otcovské —
Můj Kaine, žehnej mu! Ač nemá posud
slov děkovat, to srdce malé přec
i vlastní srdce tvé vzdá tobě dík.

Kain

Buď hochu požehnán — ač může-li
hlas smrtelný mít tolik moci, aby
tě kletby hada ostříhal.

Ada

Ó, jistě,
že odvrátí hlas otcův červa lest.

Kain

Mám pochybnost, nicméně žehnám jemu.

Ada

Náš bratr přichází.

Kain

Tvůj bratr Abel.

(Vstoupí Abel)

Abel

Buď vítán, Kaine, — a mír boží s tebou!

Kain

Buď zdrav.

Abel

Mně sestra pravila, že s duchem

jsi u vnešeném spolku putoval

dál nad obvyklým naším oborem.

Byl z těch, jež vídali jsme s otcem svým?

Kain

Ne.

Abel

Proč s ním tedy obcovat? Onť může

snad Nejvyššímu protivníkem být.

Kain

A lidem přítelem! Byl Nejvyšší —
když tak Ho nazýváš, — nám přítelem.

Abel

Ho nazýváš! Tvá řeč je divná, bratře.
Jen na chvíli nás opusť, sestro — chcemeť
svou oběť strojit.

Ada

Zdráv buď, Kaine, dřív
však polib dítě své. Duch jeho jemný
a oběť Abela necht' přivedou tě
zpět k míru svatému.

(Odejde Ada se svým dítětem)

Abel

Kdes byl?

Kain

Sám nevím.

Abel

A co jsi viděl?

Kain

Smrt' a nesmrtelnost'

a neskončenost', bezdno, všemocnost'
a přemáhavé taje prostoru
a světův bez počtu, co byly, jsou —
roj takých přenáramných zjevů: slunka
a luny, země na jich hlasných drahách,
zpěv hromný kolkolem, — že učinily
mne neschopným vést lidský hovor: nech mne!

Abel

Tvůj zrak plá žárem nepřirozeným,
tvář hoří barvou nepřirozenou,
a nepřirozeně se chví tvůj hlas —
Co značí to?

Kain

To značí — — Prosím tě,

Jdi!

Abel

Nikoli — až poobětujem
a spolu pomodlíme se.

Kain

Ó bratře

můj — prosím tě, sám obětuj, sám — tebe
Jehova miluje.

Abel

Nás oba, doufám!

Kain

Však tebe víc — Mně na tom nesejde.
Tys k úctě Jeho vhodnějším než já. —

I cti Ho tedy, cti — však ty jen sám —
neb aspoň beze mne!

Abel

Zle zasloužil bych

zvát sebe synem otce našeho,
kdy staršího bych bratra nectil v tobě,
a v úctě Boha našeho tě nezval,
bys mně se přidružil a v kněžství našem
měl přednost — toť jest místo tvé.

Kain

Však já

jsem nikdy nárokův těch nečinil.

Abel

Tím větší žalost' má; i žádám tě,
bys teď to učinil — tvá duše trpí
kýms těžkým mamem — to tě ukojí.

Kain

Ne! Nic mne nemůž' více ukojit.
Mne *ukojit!* — co dím? Já nikdy neznal
co je to v duši klid, ač ztišeny
jsem viděl živly. Bratře, opusť mne,
neb sám tě ostavím v tvém zbožném díle!

Abel

Ni to ni ono — spolu musíme
svůj úkol provést. Neodstrkuj mne!

Kain

Nuž, musí-li to býti, buď si. Co mám činit?

Abel

Zvol si jeden z oltářů.

Kain

Vol za mne — jsouť mi drn a kámen jen!

Abel

Vol sám.

Kain

Už volil jsem.

Abel

Tent' nejvyšší,

a sluší tobě jakož nejstaršímu.

Ted' připrav dar svůj.

Kain

Kde je tvůj?

Abel

Tu viz!

Ty prvotiny stád a tuk jich — dar to skromný pastýře.

Kain

Já nemám stád.

Jsem oráč půdy, musím brát, co dává mé těžké práci — její plod.

(Sbírá plody)

Viz je

v jich různém rozkvětu a zralosti.

(Oba strojí své oltáře a zapalují oheň)

Abel

Co starší, bratře, první povznes ty
svůj dík a prosbu se svou obětí!

Kain

Ne, — jsemťě tomu nový, počni ty —
já za tebou — jak dovedu —

Abel

(Kleče)

Ó Bože,

jenžs stvořil nás a vdechnul v chřípí nám
dech života, nám žehnal a nás šetřil —
vzdor hříchu otcova, jímž bychom byli
my, děti jeho, všichni ztraceni,
Tvá spravedlivost' kdyby nebyla
tak zmírňována Tvojí milostí,
že ve srovnání s naším zločinem
nám odpuštění dává jako ráj: —
Jediný Pane světla, dobra, slávy
a věčnosti! vše zlým jest bez Tebe,
a s Tebou nemůž' nikdo blouditi,
leč k nějakému konci dobrému

Tvé lásky všemocné, jenž nevyzpytný
se přece vyplní — ó, přijmiž oběť
tu od pastýře Svého prvního,
jenž nese prvotiny stáda svého,
nic samo v sobě, než co může oběť
být Tobě — přece díkůvzdání jeho,
jenž rozstírá ji v tváři nebes Tvých
a v prachu, z něhož vzat, svou vlastní tvář
níž sklání na počest' a slávu Tvou
a jména Tvého na věky.

Kain

(Stoje vzpřímen za řeči své)

Duchu! Co

neb kdokoli jsi, všemocný — můž' být —
a dobrý-li, tož jeví se tak,
an vynímáš své činy ze zlého!
Jehova na zemi! a Bože v nebi!
Snad s více jmény, ježto přívlastkův
Tvých zdá se mnoho být jak skutků Tvých:
Když musíš smiřován být modlitbami,
bež je! A nakloněn-li oltářem,
a zjemněn obětí, tu přijmi je!
Dvě bytosti je Tobě zřizují.
Krev miluješ-li, krb hle pastýřův —
on k úctě Tvé ji prolil z prvencův,
jichž údy nyní v žáru krvavém
se vypařují ku Tvým nebesům.
Neb sladký-li a květný země plod, —
ježž v bezeskvrnou trávu rozstřel jsem
teď v tváři šíra slunka, jímžto zral,
se Tobě dobrým zdá, an na životě
svém netrpěl a spíš jest obdobou

Tvých děl než prosba, bys zřel díla naše;
když oltář bez oběti života
můž' získat přízeň Tvoji: pohled' naň!
A on pak sám, jenž postavil jej Tobě,
jest, jakýms učinil ho; nechce nic,
zač musí prosit kleče; je-li zlý,
znič ho! Tys všemocný a můžeš to!
Neb čím by moh' se Tobě protivit?
A je-li dobrý, znič neb zachovej ho,
jak chceš — an vše jest u Tebe, a zlé
i dobré zdá se nemít moci jakés
leč vůlí Tvou. Tak zdali něco zlým
neb dobrým — nevím, nejsa všemocen
ni schopen soudit o všemocnosti,
než pouze snášet její usouzení,
jakž dosavad až snášel jsem!

*(Oheň na oltáři Abelově se vznítí v sloupec nejjasnějšího plamene a stoupá k nebesům, an
vítr smetl oltář Kainův a rozházel plody jeho daleko po zemi)*

Abel

(Kleče)

Ó, modli

se, bratře! Bůh se hněvá na tě!

Kain

Proč?

Abel

Tvé plody rozházeny po zemi!

Kain

Ty vznikly v zemi, necht' se vrátí v zem,
jich símě létem nových plodů dá —
to prospívá tvá masná oběť lépe:
hle, nebe vylizuje plameny,
když krví ztučnely.

Abel

Jak přijata

jest oběť má, pust' mimo sebe — raděj
sám připrav novou, nežli bude pozdě.

Kain

Víc nebudu já stavět oltářův
ni trpět jakých.

Abel

(Vstávaje)

Kaine! Co tím míníš?

Kain

Že zřítím toho mrakův lichotníka,
tvých dumných proseb dýmoplodnou zvěst',
tvůj oltář s jeho krví beránkův,
již mlékem tyli, aby padli v krvi.

Abel

(Protivě se jemu)

To nesmíš! Nepoj činův rouhavých

k svým slovům rouhavým! Nech oltář stát —
on posvěcen teď Boha zálibou,
jenž přijal obět'.

Kain

Jeho zálibou!

Čím byla vznešená ta záliba,
již On měl v parách praženého masa
a v krvi kouřící, té trýzni matek
až dosud nad mlád'átky truchlících,
neb muce nevidomých obětí
těch pod tvým zbožným nožem? Pryč —

ten krevný

znak nesmí v slunci stát, by ostouzel
svět.

Abel

Zpátky, bratře: Mého oltáře, se hrubou mocí nedotkneš — leč bys jej chtěl mít za svůj k nové
oběti — jest tvůj

Kain

Že novou obět'? Z cesty, pryč —

sic tato druhá bude — —

Abel

Co to mluvíš?

Kain

Jdi pryč — tvůj Bůh krev miluje — to pomni,
jdi, pravím, jdi, než bude jí mít víc —

Abel

Zde v Jeho jménu stojím mezi tebou
a oltářem, jenž se mu zalíbil.

Kain

Jak sebe miluješ, — jdi stranou, dokud
ten drn v zem jeho rodnou nesmetu.

Sic — —

Abel

(Se protivě)

Boha víc než život miluju.

Kain

(Uchopiv s oltáře poleno, udeřil ho do spánku)

Nuž, dej svůj život Bohu svému, ježto
on život miluje.

Abel

(Klesaje)

Cos učinil

to, bratře!

Kain

Bratře!

Abel

Přijmi sluhu svého

ó Bože můj, a odpusť jeho vrahu,
jenž nevěděl co, činí! Kaine, dej
mně ruku svou a řekni Zille
mé ubohé...

Kain

(Po krátkém ustrnutí)

Mou ruku! Ona celá
se rdí — a čím?

(Dlouho ticho — hledí zvolna kolem)

Kde jsem? Sám! Kde jest
Abel?

Kde Kain? Můž být to, bych byl jím?

Ó, vzbud' se,

vzbud', bratře můj! Proč ležíš tak v té trávě?
Tot' není chvíle spánku — proč tak bledýs?
Co jest ti? Z rána byls pln života!
Ó, neškádli mne! Ráz to silný byl,
ne zhoubný však. Ó, proč mi vstoupils vstříc?

Ba je to škádlení, bych jen byl poděšen — —
Byl to jen ráz, a jeden jen! Ó, slyš mne,
a pohni sebou, pohni, ó jen pohni — —
jen — — tak, to dobře — dýcháš — dechni
na mne —

Ó Bože! Bože!

Abel

(Mdle)

Kdo tu Boha volá?

Kain

Tvůj vrah.

Abel

Nechť tedy Bůh mu odpustí!

Ó Kaine, potěš Zillu — onať bratra
jen jednoho má teď.

(Abel umře)

Kain

Já žádného!

Kdo zbavil bratra mne? Onť není mrtev —
Hle, oči jeho otevřeny jsou,
smrtť jest jak spánek, zamkne víčka nám.
I jeho rty jdou od sebe — on dýše?
Přec necítím to. — Srdce! Srdce jeho!
Zda tluče? — Tluče. — Nikoli! — toť přelud —
či octnul jsem se v jiném, horším světě.
Zem chví se kolem mne! — Co to jest?
— Mokro,

(Klade ruku v čelo a pak hledí na ni)

a není rosa — krev to, má a bratra —
mnou prolitá! Co mně je život teď,
an život vzal jsem z vlastní krve své.
Však nemůž mrtev byt! Což mlčení
je smrt'? Ne — procitne, bdít budu při něm.
Tak mdlý přec není život, by tak rychle
byl zrušen! Mluvilť ke mně, až — co já
mu říct mám? Bratře můj! Ne: neodpoví
mi na to jméno více; nebijít
se bratři vespolek. Přec, promluv ke mně!
Ó, slovo ještě jen tím něžným hlasem,
bych snést moh' svůj vlastní slyšet zas!

(Vystoupí Zilla)

Zilla

Kýs těžký zvuk jsem zaslechla — co to?
Toť Kain — a bdí u chotě mého. — Co
zde děláš, bratře? Spí on? Nebesa!
Ta bledost', proud ten — co to znamená?
Ne, ne — to není krev, neb kdo by ji
byl prolil? Abele — co jest? Kdo spáchal?
On nehýbe se, nedýchá, a ruka
mu klesá z mé jak bezživotý kámen!
Ó Kaine krutý, proč jsi nepřišel
včas zachránit jej toho násilí!
Cokoli padlo naň, tys silnější,
a měl jsi postavit se mezi něj
a útok! Otče! Matko! Ado! Sem,
sem pojd'te blíže! Smrt' je ve světě!

(Odchází Zilla volajíc)

Kain

(Sám)

A kdo ji přived' sem? Já — jenž tak z hloubi

jmě Smrti v zášti mám, že myšlenka
už otrávila celý život můj,
dřív než jsem poznati moh' smrti vzhled.

Já přived' ji a bratra položil

v tu její náruč němou, studenou,
jak kdyby sama provést nemohla

svůj neúprosný nárok beze mne.

Já procit' konečně — kýs hrozný sen
mne rozběsil — on neprocitne víc.

(Vstoupí Adam, Eva, Ada, Zilla)

Adam

Mne Zillin bolný výkřik táhne sem —

co vidím? Pravda to? Ó synu, synu!

Viz ženo dílo hadovo a tvoje!

Eva

Ó, nemluv o tom teď! Zub hada jest

v mém srdci. — Abele — můj miláčku!

Ó Bože, ten trest nad hřích matky jest,

vzít jeho ode mne!

Adam

Kdo spáchal to?

Mluv, Kaine, an byls přítomen, — byl anděl
to nepřátelský, k Bohu nestojící?
Či z lesa jakés zvíře divoké?

Eva

Ah, hrozný svit jak z mraků proráží —
to poleno — tak těžké, krvavé,
z oltáře vytržené, černé kouřem
a rudé...

Adam

Synu, mluv a ujišť nás,
že, jakkoli jsme bídní, nejsme přec
tak mnohem bídnější.

Ada

Mluv, Kaine, — rci,
žes nebyl to.

Eva

Byl! Zřím to teď — on věsí
svou vinnou hlavu, rukou ruměnou
své divé oko kryje...

Ada

Matko! Křivdíš
mu! Kaine — zbav se kruté žaloby,
jež rodiče tak trýzní.

Eva

Bože, slyš!

Bud' hada věčná kletba s ním! Tat' sluší
víc jeho semeni než našemu!

Necht' bez potěchy plynou jeho dnové.

Necht' —

Ada

Ustaň! Neklň mu, neb jest tvůj syn —

Ó, matko, neklň mu — neb jest můj bratr,
a choť můj!

Eva

On ti bratra nenechal,

a Zille chotě, *syna mně!* A proto
jej klnu pryč z mé tváře na věky —

Vše svazky trhám mezi námi, jak
on roztrh' svazky přírody, tím — — Smrti,

ó Smrti, mne proč nevzalas, jež prvá
jsem přivolala tě! Proč nevezmeš
mne nyní?

Adam

Nenech přirozený bol svůj

vést k rouhání. Soud těžký dávno byl
nám předpověděn — teď, an počíná,
jej nesme tak, by Bohu našemu
se zjevilo, že věrní sluhové
jsme svaté jeho vůle.

Eva

(ukazujíc na Kaina)

Jeho vůle?

Tož vtěleného ducha smrti, jež
jsem na zem přivedla, by mrtvolami
ji pokrýl! Všecka kletba života
nechť stihne ho, a jeho útrapy
nechť zaženou ho v poušť, jak z ráje nás,
až děti jeho na něm spáchají,
co na bratru svém on! Nechť dnem i nocí
jej meč a perut' stíhá cherubův,
nechť jeho cestou hadi vyskakují,
plod zemský buď mu v ústech popelem,
a štírové se rojtež v listí tom,
kam uloží on k spánku hlavu svou!
Snem jeho buď ta oběť krvavá
a bdění jeho stálý smrti strach!
Nechť jasný pramen v krev se obrátí,
on kdyby rtem svým chtěl jej poskvrnit!
Nechť živel prchá neb se zvrací před ním!
Nechť žije v trápení, jímž jiní mrou.
Smrt' sama mu číms horším buď než smrt',
jenž člověka s ní první seznámil!
Pryč, *bratrovrahu!* Odtud slovo to
zní „*Kain*“, vším množstvím příštích rodův, jež
se budou hrozit tebe, ač jsi otec jich.
Tvou nohou tráva hyň! Les odepři
ti útulek, zem domov, trupel hrob,
svůj slunce svit, a nebe svého Boha!

(Odejde)

Adam

Jdi, Kaine! Spolu neprodlíme víc.
Vzdal se, mně zůstav mrtvého — jsem nyní
sám — my se nikdy setkat nesmíme.

Ada

Ó, nerozluč se tak s ním, otče můj,
a nepřipojuj kletbě Evy svou!

Adam

Já neklnu mu — jeho duch mu kletbou.
Pojď, Zillo!

Zilla

Musím bdít zde u chotě.

Adam

Zas vrátíme se, on až odejde,
jenž nám ten smutný výkon uložil.

Zilla

Jen ještě políbení v bledý prach,
a v ústa, druhdy vroucí tak — ty srdce mé!

(Odejdou Adam a Zilla plačíc)

Ada

Tys slyšel, Kaine — musímeť my pryč.
Jsem připravena, děti budou též.
Já Enocha, ty sestru jeho vezmeš;
než slunce zapadne, se vydejme,
ať pouští nejdem za soumraku noci. —
Ne? promluv ke mně, *ke mně*, k svojí — —

Kain

— — — — Opust'

mne.

Ada

Všichni opustili tebe už.

Kain

A co jen meškáš ty? Zda nebojíš se
dlít s ním, jenž toto učinil?

Ada

Já nic

se nebojím, leč tebe opustit —
jak se i hrozím činu onoho,
jenž bez bratra tě ostavil. Však nesmím
víc mluvit o tom. Toť je mezi Bohem
a tebou.

Hlas s hůry

Kaine! Kaine!

Ada

Slyšíš ten

zvuk?

Hlas s hůry

Kaine! Kaine!

Ada

Zní jak andělův

hlas.

(Vystoupí Anděl Páně)

Anděl

Kde jest Ábel, bratr tvůj?

Kain

Zda jsem

já strážným bratra svého?

Anděl

Kaine! Co

jsi učinil? Hlas krve bratra tvého
i z důli volá k Pánu. Proto budeš
ted' zlořečen z té země, která širo
svá ústa otevřela, aby pila
krev bratra tvého z náhlé ruky tvé.
Když budeš nyní zemi vzdělávat,
víc nebude ti dávat síly své.
A ze dne toho budeš tulákem
a poběhlíkem na zemi!

Ada

Ten trest

je víc, než může nést. Hle, vyháníš
ho z tváře země té, a skrývati
se bude přede tváří Hospodina,
jsa poběhlík a tulák na zemi.
I stane se, že, kdo ho zastane,
ho zabije!

Kain

Kéž by tak učinil!

Kdo jsou ti však, co mne by zabili?

Kde jsou ti na zemi, až posud pusté
a nezalidněné?

Anděl

Tys zabil bratra,

kdo pojistí tě proti synovi?

Ada

Ó světla anděle, buď milostiv!

A neříkej, že tato ňadra bolná
teď kojí vražedníka v chlapci mém
a vražedníka otce vlastního.

Anděl

Pak byl by jen, co jeho otec jest.

Což nekojilo mléko Evino

i jeho, jenž teď krví potřísněn?

Ba bratrovrah můž' plodit otcevrchy —

Než nebude tak — Hospodin, tvůj Bůh

a můj, mi káže vložit pečeť svou

naň, aby po zemi šel v bezpečí.

Kdo Kaina zabije, msta sedminásobná
se na něm vykoná. Pojd' blíž!

Kain

Co chceš mi?

Anděl

Tvé čelo označiti výlukou
těch činův, jakýž spáchals ty.

Kain

Ne, umřít

mi dej!

Anděl

To nesmí být.

*(Anděl klade znamení v čelo **Kaina**)*

Kain

Mě pálí čelo,

však nic to proti tomu, co je vnitř.

Jest ještě cosi? Přijmu to, jak moha.

Anděl

Tys vzdorný byl už od narození
a urputný jak půda, kterou musíš
teď vzdělávat — však on, jež zavraždils,
byl jemný jako stádo, které pás‘.

Kain

Po pádu příliš záhy zplozen jsem,
než hada z mysli matka pustila —
a otec ještě truchlil pro svůj ráj!
Co jsem, to jsem — já žití nehledal,

ni stvořil sebe samého; však kdybych
moh' smrtí svou jej z prachu vykoupit — —
a proč by ne? Necht' on se vrátí v den,
a klesnu já! Tak jemu bude Bohem,
jejž miloval, dán život zpět, a vzata
mně jsoucnost, již jsem nikdy nenes' rád.

Anděl

Kdo vraždu vyléčí? Co stalo se,
se stalo! Splň své dny, a činy tvé
se nerovnejtež tvému poslednímu.

(Anděl zmizí)

Ada

On zmizel, pojďme! Malý Enoch náš
už pláče uvnitř stanu našeho!

Kain

Ah! málo asi tuší on, proč pláče!
A já, jenž prolil krev, slz nemohu.
Však čtvero proudů těch^[6] by nesmylo
mou vinu. Myslíš, že můj hoch to snese
se dívat na mne?

Ada

Kdybych myslila,
že ne, já bych...

Kain

Ne, žádných hrozeb víc!

Myť příliš mnoho doznali jsme jich.

Jdi k dětem, přijdu za tebou.

Ada

Ne, nechci

tě samotného s mrtvým nechati.

Jdům pospolu!

Kain

Ó mrtvý, věkožizný

ty svědku, jehož nezabylou krví
se temní zem i nebe — co teď ty
jsi, nevím — ale zříš-li, co jsem já,
mním, že mně odpustíš, mně, jemuž
Bůh jeho nemůž' nikdy odpustit,
ni vlastní duše jeho! — S Bohem buď!
Ját' nesmím, nemohu se dotknout toho,
čím jsem tě učinil — já, jenž jsem s tebou
se zrodil z lůna jednoho a týmiž
se kojil ňadry a tě často vinul
k svým vlastním dětskou láskou bratrskou.
Víc nesetkám se s tebou ani nesmím
ti učinit, co bys byl učinil
ty pro mne: — údy tvé v jich složit hrob —
ten první hrob, co posud vykopán
jest smrtelnosti. Kdo jej vykopal?
Ó, země, země! Za všechny tvé plody,
jež dalas mi, ten dávám tobě zpět!
Teď na poušť!

(Ada se shýbajíc, líbá tělo Abelovo)

Ada

Trudný konec, bratře můj,
ti souzen byl. A ze všech truchlících
jen nesmím plakat já! Mám povinnost:
teď stírat slzy, ne jich prolévat —
přec nikdo ze všech netruchlí jak já
ne pro tě jen, i proň, jenž zabil tebe! —
Teď, Kaine, s tebou tvé chci sdílet břímě.

Kain

Svou dráhu vezmem k ráje východu,
jest nejpustější, hodí se mým krokům.

Ada

Jdům — budeš vůdcem mým, a tvým buď Bůh!

Jen co své děti pojmem v náručí — —

Kain

A on, jenž leží tu, byl bezdětek!
Zdroj rodu něžného jsem zarazil,
jenž byl by zkrášlil mladé lože jeho,
a spurnou krev tu zjemnil krví svou,
plod *jeho* poje s dětmi našimi.
Ó, Abele.

Ada

Buď pokoj s ním.

Kain

Však se *mnou*!!

Poznámky:

^[1] John Milton (1608–1674), anglický básník, autor epické básně *Ztracený ráj*. *Pozn. red.*

^[2] Salomon Gessner (1730–1788), švýcarský básník a malíř. *Pozn. red.*

^[3] William Warburton (1698–1779), anglický teolog, biskup Gloucesteru, spisovatel a literární kritik. *Pozn. red.*

^[4] Čtenář pozná, že spisovatel zčásti přijal v básni této domněnku Cuvierovu (Georges Cuvier, fr. přírodovědec, 1769–1832. *Pozn. red.*), že svět několikrát ztroskotán byl před stvořením člověka. Náhled tento, odvozený z pozorování rozličných vrstev a kostí velikých a neznámých zvířat, v nich nalezených, nepřičí se zprávě Mojžíšově, ba spíše potvrzuje ji, ježto posud lidských kostí se nenalezlo v oněch vrstvách, ač kosti mnohých zvířat známých vyskytují se blíže zbytkům oněch neznámých. Tvzení, Luciferovo, že svět před Adamský byl též obydlen rozumnými bytostmi mnohem nadanějšími než člověk a v poměru k mamutu mocnějšími atd., jest ovšem básnická fikce, aby mohl Lucifer práv býti věci své. *Pozn. překl. J. D.*

^[5] Vittorio Alfieri (1749–1803), italský dramatik a básník, satirik. *Pozn. red.*

^[6] „A řeka vycházela z ráje, a dělila se odtud ve čtyry hlavní proudy.“ Gn 2,10.